

NSANGU YA MBOTE YA KUSONIKAKA YOANI

1 Na luyantiku vandaka ndinga¹ ; ye ndinga vandaka ti Nzambi ; ye ndinga vandaka Nzambi. 2 Yandi vandaka na luyantiku ti Nzambi. 3 Bima yonso salamaka na nzila na yandi, ye kukonda yandi kima mosi ve salamaka na yina yonso salamaka. 4 Na yandi vandaka luzingu, ye luzingu vandaka nsemo ya bantu². 5 Ye nsemo yina ke pela na kati ya mudidi; ye mudidi bakisaka yo ve.

6 Vandaka muntu mosi tindamaka na Nzambi; zina na yandi vandaka Yoani. 7 yandi yai kwisaka sambu na [kuta] kimbangi, sambu na kuta kimbangi ya³ nsemo, na mpila nde bantu yonso kukwikila na nzila na yandi. 8 Yandi vandaka nsemo ve, kansi sambu na kuta kimbangi ya³ nsemo: 9 Nsemo ya kieleka vandaka yina, na kukwisaka na insi—ntoto, ke kutemusa⁴ muntu yonso. 10 Yandi⁵ vandaka na insi—ntoto, ye insi—ntoto me salama na nzila na yandi ; ye insi— ntoto zabaka yandi ve. 11 Yandi kwisaka na kifulu na yandi ; ye ba ya yandi yambaka yandi ve. 12 Kansi na ba yina yonso yambaka yandi, yandi pesaka bo **kiyeka** ya kuvanda⁶ bana ya Nzambi, [kuzaba] na ba yina ke kwikila na zina na yandi ; 13 bo yina butukaka na menga ve , ata na luzolo ya nsuni ve, ata na luzolo ya muntu ve, kansi na Nzambi.

14 Ye ndinga kumaka nsuni, ye zingaka⁷ na kati na beto, (ye beto monaka nkembo na yandi, nkembo mosi bonso ya Mwana mosi katuka na Tata) ya kifuluka na dienga ye na kieleka ; —15 Yoani ke kuta kimbangi sambu na yandi, ye yandi bokaka, na kutubaka : Vandaka sambu na yandi yai mono vandaka kutuba : Yina ke kwisa na nima na mono ke baka kisika na ntwala na mono ; sambu yandi vandaka na ntwala na mono ; 16 —sambu, na kifuluka na yandi, beto yonso bakaka, dienga na zulu ya mambote. 17 Sambu nsiku pesamaka na nzila ya Mose ; dienga ya Nzambi ye kieleka kwisaka na nzila Yezu Klistu. 18 Ata muntu mosi ve me monaka Nzambi ; Mwana mosi kaka, yina ikele na ntulu ya Tata, yandi, me songa yandi. 19 Ye yai ikele kimbangi ya Yoani, ntangu ba Yuda tindaka ba nganga—Nzambi ti ba Lewi katuka na Yeluzalemi, sambu na kuyula yandi : Nge, nge ikele nani? 20 Ye yandi zabisaka, ye yandi buyaka ve, ye yandi zabisaka : Mono, mono ikele Klistu ve. 21 Ye boyulaka yandi : Inki mpi? Nge ikele Eliya? Ye yandi kutuba : Mono ikele yandi ve. Nge ikele mbikudi? Ye yandi kuvutula : Ve. 22 Bo kutuba na yandi mpi : Nge ikele nani, na mpila nde beto kupesa mvutu na ba yina tindaka beto? Inki nge kututba sambu na nge mosi? Yandi kutuba : 23 Mono, mono ikele mungungu ya yandi yina ke kuboka na nsi ya kuyuma : Beno yidika nzila ya kusungama ya mfumu,

¹ To : velebe.

² To mpi : Nsemo ya bantu vandaka luzingu.

³ To : yina me tadila.

⁴ To : Ye nsemo na.

⁵ Disongidila ndinga vandaka nsemo.

⁶ Kuvanda, kukituka, disongidila kubaka kisika yina.

⁷ Kutungaka tenta.

bonso ke tuba Ezaya mbikudi¹. 24 Ye bo vandaka kutindama na kati ya ba Falize. 25 Ye bo yulaka yandi ye bo tubaka na yandi : Sambu na inki mpi nge ke botika, kana nge ikele Klistu ve, ata eliya ve, ata mbikudi ve? Yoani vutudilaka bo, na kutubaka : 26 Mono, mono ke botika na masa ; [kansi]na kati na beno ikele ti mosi ya beno ke zaba ve, 27 Yina ke kwisa na nima na mono, yina ya mono me fwana ve na kukangula ba nsinga ya ba sandale. 28 Mambu kubwaka na Betania, na simu ya Yoldani, kuna ya Yoani vandaka kubotika.

29 Na kilumbu landaka, yandi kumona yezu ke kwisa na yandi, ye kutuba : Tala mwana dimeme ya Nzambi yina ke katula disumu ya insi—ntoto! 30 Ikele sambu na yandi yai, mono vandaka kutuba na beno : Na nima na mono ke kwisa muntu mosi yina ke baka kisika na ntwala na mono, Ye sambu yandi vandaka na ntwala na mono. 31 Ye sambu na mono mono vandaka kuzabaka yandi ve ; kansi na mpila nde yandi monisama na Izalaele, kikuma na yina mono kwisaka kubotika na masa.

32 Ye Yoani taka kimbangi, na tubaka : Mono monaka Mpeve ke kulumuka na zulu bonso diyembe, ye yandi zingaka na zulu na yandi. 33 sambu na mono, mono zabaka yandi ve ; kansi yina tindaka mono na kubotika na masa, yandi yina tubilaka mono : Yandi yina nge ta kumona Mpeve kulumuka na zulu na yandi, ye ke kuzinga na zulu na yandi, yandi yina ikele botika na Mpeve Santu. 34 Ye mono, mono monaka ye mono taka kimbangi nde yandi yai ikele Mwana ya Nzambi

35 Na kilumbu ya kulanda diaka, Yoani vandaka telamaka pana, ye zole ya ba longoki na yandi ; 36 ye na kutalaka Yezu yina vandaka kutambula, yandi kutuba : Tala Mwana dimeme ya Nzambi! 37 Ye balongoki yina zole kuwaka yandi ke kutuba, ye bo landaka Yezu. 38 Ye Yezu na balukaka, ye monaka nde na bo vandaka kulanda yandi, yandi kutuba na bo : 39 Inki beno ke sosa? Ye bo kutubaka na yandi : Labi (disongidila longi²), nge ke zingaka wapi? 40 Yandi kutuba na bo : Beno kwisa ye beno kumona. Bo kwendaka mpi ye bo monaka kisika yandi vandaka kuzinga ; ye bo zingaka mfinama na yandi kilumbu yina : Yo vandaka kiteso ya ntangu ya kumi. 41 Andele, mpangi ya Simoni Petelo, vandaka mosi kati ya ba zole ya kuwaka ke kutubama sambu na [yandi] na Yoani, ye ba yina landaka yandi. 42 Yandi yai kumona ntete mpangi na yandi mosi Simoni, ye yandi kutuba na yandi : Beto me mona Mesia (yina ke kutendulama ikele Klistu³). 43 Ye yandi nataka yandi na Yezu. Yezu, ya yandi talaka yandi, tubaka : Nge ikele Simoni, mwana ya Yonasi ; nge ta bingama Sefasi (yina ke kutendula Petelo).

44 Na kilumbu landaka, yandi zolaka kwenda na Galilea. Ye Yezu kumona Filipe, yandi tuba na yandi : Landa mono. 45 Filipe vandaka [muntu] ya bwala Betesayida, ya mbanza ya Andele ti ya Petelo. 46 Filipe kumona Natanaele ye kutuba na yandi : Beto me mona yina ya Mose sonikaka na nsiku ye yina ba mbikudi sonikaka, Yezu, mwana ya Yozefo, yina ikele [muntu] ya Nazaleti. 47 Ye Natanaele kutubaka na yandi : Keti kima ya mbote lenda basika na Nazaleti? Filipe kutuba na yandi : Kwisa ye

¹ Yez. 40, 3.

² Awa, ye kisika ya nkaka mbala mingi : Yina ke kulonga.

³To : Yina me pakulama.

mona. 48 Yezu monaka Natanaele ke kwisa na yandi, ye yandi kutuba sambu na yandi : Tala muntu ya Izalaele ya kieleka¹, luvunu ikele ve na yandi. 49 Natanaele tubaka na yandi : na wapi nge me zaba mono? Yezu vutulaka mvutu ye kutubaka na yandi : Na ntwala nde Filipe kubinga nge, ntangu nge vandaka na nsi ya nti ya ba fige, mono vandaka kumona nge. 50 Natanaele vutulaka mvutu ye yandi tubaka : Labi, nge ikele Mwana ya Nzambi ; nge ikele ntotila ya Izalaele. 51 Yezu vutulaka ye tubaka na yandi : Sambu mono me tuba nde mono monaka nge na nsi ya nti ya ba fige, nge ke kwikila? Nge ta mona mambu ya nene kuluta yai. 52 Ye yandi kutuba na yandi : Ya kieleka, ya kieleka, mono ke tuba na beno : Tuka ntangu yai beno ta mona zulu ya kukanguka, ye ba wanzio ya Nzambi na kutombukaka ti kukulumukaka na Mwana ya muntu.

2 Ye na kilumbu ya tatu, kuvandaka na nkinsi ya makwela na Kana ya Galilea, ye mama ya yezu vandaka pana. 2 Ye Yezu bingamaka na nkinsi ya makwela, ti ba longoki na yandi mpi. 3 Ye ya vinu manaka, mama ya Yezu kutuba na yandi : Bo ikele na vinu ve. 4 Yezu kutuba na yandi : Inki ikele kati na mono ti nge, nketo? Ntangu na mono me kwisa ntete ve. 5 Mama na yandi kutuba na ba nsadi : Beno sala yonso yandi ta kutuba na beno. 6 Kuvandaka pana mabungu sambanu ya matadi, sambu na kubumba masa, tulamaka pana, na mpila ya [kikalulu] ya kusukula ya ba Yuda, na konso dibungu lenda kota kiteso ya bitesolo zole to tatu². 7 Yezu kutuba na bo : Beno fulusa masa na mabungu. Ye bo fulusaka yo ti na zulu. 8 Ibuna yandi kutuba na bo : Beno baka masa ntangu yai beno nata yo na mfumu ya nkinsi. Ye bo natilaka yandi yo. 9 Kansi ntangu mfumu ya nkinsi mekaka masa yina kitukaka vinu, ye nde yandi zabaka ve na wapi yo katukaka (kansi ba nsadi yina bakaka masa zabaka yo), mfumu ya nkinsi me binga mukwedi, ye tubaka na yandi : 10 Muntu yonso ke pesaka ntete vinu ya kitoko, ye ibuna yina ya kitoko mingi ve, na nima ya kunwa mingi ; nge, nge bumbaka vinu ya kitoko tii ntangu yai. 11 Yezu salaka luyantiku ya bidimbu³ ya kuyituka [na yandi] na Kanana ya Galilea, ye yandi monisaka nkembo na yandi ; ye ba longoki na yandi kwikilaka na yandi.

12 Na nima ya yina, yandi kwendaka na Kafenawumi, yandi ti mama na yandi ti ba mpangi na yandi ti ba longoki na yandi ; ye bo zingaka kuna bilumbu fioti.

13 Ye Paki ya ba yuda vandaka kufinama, Yezu tombukaka na Yeluzalemi. 14 Ye yandi monaka na tempelo bateki ba ngombe, ma meme ti ba mayembe, yandi monaka diaka nsobisi mbongo yina vandaka kuna. 15 Ye ya yandi salaka fimbu ya ba nsinga, yandi kulaka bo yonso na nganda ya tempelo, ye mameme ti ba ngombe ; ye yandi panzaka mbongo ya ba nsobisi ye bwisaka ba mesa. 16 Ye yandi tubaka na ba yina vandaka kuteka mayembe : Beno katula bima yai awa ; beno sala ve nzo ya Tata na mono nzo ya kinkita. 17 [Ye] ba longoki na yandi yibukaka nde yo me sonamaka : «Mpusa ya ngolo sambu na nzo na nge, ke kudia mono»(A)⁴. 18 Ba Yuda mpi

¹ Kibeni.

² Konso dibungu kiteso ya ba litele nkama.

³ Bidimbu (*Mpidina, na nsangu ya mbote yonso ya Yoani*).

⁴ Bank. 69, 9.

vutulaka ye tubaka na yandi : Inki diambu ya kuyituka nge ke songa beto, nde nge kusala mambu yai? 19 Yezu vutulaka ye kutubaka na bo : Beno kufwa tempelo¹ yai, ye na bilumbu tatu mono ta tedimisa yo diaka. 20 Ba Yuda mpi kutubaka : Bo salaka ba mvula makumi iya na sambanu na kutunga tempelo yai, ye nge, nge ta kutedimisa yo na bilumbu tatu! 21 Kansi yandi vandaka kutubila tempelo ya nitu na yandi. 22 Ntangu mpi yandi futumuka na kati ya bafwa, ba longoki na yandi yibukaka nde yandi tubaka yina ; ye bo kwikilaka na masonama, ti na ndinga ya Yezu kutubaka.

23 Ye Bonso yandi vandaka na Yeluzalemi, na Paki, na ntangu ya nkinsi, mingi kwikilaka na zina na yandi, na kumonaka mambu ya kuyituka ya yandi vandaka kusala. 24 Kansi Yezu yandi mosi vandaka kutula ntima na bo ve, sambu yandi zabaka [bantu] yonso, 25 Ye yandi vandaka na mfunu ve nde muntu kua kimbangi na yina me kutala muntu ; sambu yandi mosi zabaka yina ikele kati na muntu.

3 Kansi vandaka na muntu mosi na kati ya ba Falize, zina na yandi vandaka Nikodeme, yina vandaka mfumu ya ba Yuda. 2 Yandi yai kwisaka na yandi na mpimpa, ye tubaka na yandi : Labi, beto zaba nde nge ikele longi² ya me katuka na Nzambi ; sambu muntu mosi ve lenda sala mambu ya kuyituka yai ya nge ke kusalaka, kana Nzambi ikele ti yandi ve. 3 Yezu kuvutulaka ye kutubaka na yandi : Ya kieleka, ya kieleka, Mono ke tuba na nge : Kana muntu kubutuka diaka³ ve, yandi lenda mona kimfumu ya Nzambi ve. 4 Nikodeme kutuba na yandi : Inki mutindu muntu lenda butuka ntangu yandi ikele mununu? Keti yandi lenda kukota diaka na divumu ya mama na yandi ye kubutuka? 5 Yezu vutulaka : Ya kieleka, ya kieleka, mono ke kutuba na nge : Kana muntu me butuka ve na masa ti na Mpeve, yandi lenda kota na kimfumu ya Nzambi ve. 6 Yina me butuka na nsuni ikele nsuni ; yina me butuka na Mpeve ikele mpeve. 7 Kuyituka ve na yina mono ke tuba na nge : Beno fetele butuka diaka. 8 Mupepe ke kifulaka wapi yo zola, ye nge ke kuwa makelele na yo ; kansi nge zaba ve na wapi yo me katuka, ata wapi yo ke kwenda : Yo ikele mutindu yina na muntu yonso yina me butuka na Mpeve. 9 Nikodeme kuvutulaka ye kutubaka na yandi : Inki mutindu mambu yai lenda salama? 10 Yezu vutulaka ye kutubaka na yandi : Nge ikele longi¹ ya Izalaele, ye nge zaba mambu yai ve ? 11 Ya kieleka, ya kieleka, mono ke kutuba na nge : Beto ke tubaka yina beto zaba, beto ke taka kimbangi ya yina beto ke monaka, ye beno ke yambaka ve kimbangi na beto. 12 Kana mono tubilaka beno mambu ya ntoto, ye beno ke kwikila ve, inki mutindu beno ta kwikila, kana mono tuba na beno mambu ya zulu? 13 Ye muntu ve me tombukaka na zulu, kaka yina katukaka na zulu, Mwana ya muntu yina ikele na zulu. 14 Ye bonso Mose tedimisaka nioka na nsi ya kuyuma, mutindu yina bo fetele kutedimisa Mwana ya muntu, 15 na mpila nde konso muntu yina ke kwikila na yandi kufwa ve, kansi yandi kubaka luzingu ya mvula na mvula. 16 Sambu Nzambi lutaka kuzola insi—ntoto, nde yandi pesaka Mwana na yandi mosi kaka, na mpila nde yina ta kwikila na yandi kufwa ve, kansi yandi kubaka luzingu ya mvula na mvula. 17 Sambu Nzambi tindaka ve Mwana

¹ Nzo kibeni (*awa, ti na nzila ya kutanga 20, 21.*

² *Bisika ya nkaka* : Longi (longi yina ke kulonga).

³ Kaka diaka ve, *kansi ya diaka kibeni, bonso ya nto ya mpa yen to ya luzingu* ; Luka 1, 3 : « Tuka luyantiku ».

na yandi na insi—ntoto na mpila nde yandi kusambisa insi—ntoto, kansi na mpila nde insi—ntoto kuguluka na nzila na yandi. 18 Yina ke kwikila na yandi ke kusambisama ve. Kansi yina ke kwikila ve yandi me sambisamaka, sambu yandi kwikilaka ve na zina ya Mwana mosi kaka ya Nzambi. 19 Kusambisama yo yai, nde nsemo, kwisaka na insi—ntoto, ye nde bantu lutaka kuzola mudidi kuluta nsemo, sambu bisalu na bo vandaka ya mbi ; 20 sambu konso muntu yina ke sala mambu ya mbi ke kubuya nsemo, ye ke kwisaka na nsemo ve, kana ve mambu na yandi ta kumonana pwelele ; 21 kansi yina ke kusalaka kieleka, ke kwisaka na nsemo, na mpila nde bisalu na yandi kumonisama nde yo me salama na Nzambi.

22 Na nima ya mambu yai, Yezu kwisaka na nsi ya Yudea, ti ba longoki na yandi ; yandi bikalaka pana ti bo, ye yandi vandaka kubotika. 23 Ye Yoani mpi vandaka kubotika na Enoni, mfinama ya Salime, sambu masa vandaka mingi kuna ; ye bo vandaka ku kwisa, ye bo vandaka kubotama. Sambu Yoani vandaka me losama ntete na boloko ve. 25 Kuvandaka n a ntembe kati na ndambu ya ba longoki ya nkaka ya Yoani ti mu Yuda mosi, na yina me kutala kusukulama. 26 Ye bo kwisaka na Yoani, ye bo tubaka na yandi : Labi, nge zaba nde yina vandaka ti nge na simu ya Yoldani, na yina nge mosi taka kimbangi, tala yandi ke botika, ye bo yonso ke kwisa na yandi. 27 Yoani vutula ye tubaka : Muntu lenda baka kima ve kana yo me kupesamina yandi na zulu ve. 28 Beno mosi, beno mosi ke kutela mono kimbangi nde mono kutubaka : Mono ikele Klistu¹ ve, kansi mono tindamaka na ntwala na yandi. 29 Yina ikele na nketo ya makwela ikele mukwedi ; kansi nduku ya mukwedi yina ke kutelama pana ye ke kuwa yandi, yandi ye ke kesepila² mingi kikuma ya mungungu ya mukwedi ; kiese yai mpi, yina ikele ya mono, yo me lungisama. 30 Yandi fetele kuyela, ye nde mono kufiotuka. 31 Yina me katuka na zulu ikele na zulu ya bantu yonso³ ; yina ikele ya ntoto ikele ya⁴ ntoto, ye ke kutuba [bonso] yandi ikele ya ntoto. Yina me katuka na zulu ikele na zulu ya bantu yonso³ ; 32 [ye] yina ya yandi monaka ti kuwaka, na yina yandi ke kuta kimbangi ; ye muntu ve ke kuyamba kimbangi na yandi. 33 Yina me kuyamba kimbangi na yandi, yandi me kutula kidimbu nde Nzambi ikele kieleka ; 34 sambu yina ya Nzambi tindaka ke tuba ba ndinga ya Nzambi, sambu Nzambi ke pesaka ve Mpeve na kiteso. 35 Tata ke zolaka Mwana, ye tulaka bima yonso na maboko na yandi. 36 Yina ke kwikila na Mwana ikele na luzingu ya mvula na mvula ; kansi yina ke kolama⁵ na Mwana yandi ta mona luzingu ve, kansi makasi ya Nzambi ta kuzinga na yandi.

4 Ntangu mpi Mfumu zabaka nde ba Falize kuwaka ke kutubama : Yezu ke sala ye kubotika balongoki mingi kuluta Yoani 2 (kansi, Yezu yandi mosi vandaka kubotika ve, kansi ba longoki na yandi)³ yandi katukaka Yudea, ye yandi kwendaka diaka na Galilea . 4 Ye yandi fetele kuluta na Samalia. 5 Yandi kwisa mpi na mbanza mosi ya Samalia, na zina ya Sikali, mfinama na ntoto ya Yakobi pesaka na mwana na yandi Yozefo. 6 Ye kuvandaka pana dibulu ya masa ya Yakobi.

¹ Tala 1, 19, 20

² Ke kusepila ti kiese

³ To : Ya yonso

⁴ Ya (*na ba nzila ya kutanga yonso*)

⁵ To ke kwikila ve, to : ke buya kukwikila

Yezu mpi, ya yandi lembaka [sambu] na nzila, kuvanda¹ pana na dibulu ya masa ; yo vandaka kiteso ya ntangu ya sambanu. 7 Nketo mosi ya Samalia me kwisa sambu na kubaka masa. Yezu kutuba na yandi : 8 Pesa mono ya kunwa (sambu ba longoki na yandi kwendaka na mbanza sambu na kusumba madia). 9 Nketo ya mu Samalia kutuba na yandi mpi : Inki mutindu nge ikele muyuda, nge ke lomba mono ya kunwa mono yina ikele nketo ya mu Samalia? (sambu ba yuda ke wakanaka ve ti ba mu Samalia). 10 Yezu vutulaka ye tubaka na yandi : Kana nge zabaka dikabu ya Nzambi, ye nani ikele yina ke kutuba na nge : Pesa mono masa ya kunwa, nge, nge zolaka kulomba yandi, ye yandi zolaka kupesa nge masa ya moyo. 11 Nketo kutuba na yandi : Mfumu², nge ikele na kima ve sambu na kubaka masa, ye dibulu ikele ya nda ; na wapi mpi nge ke baka masa yai ya moyo? 12 Ketu nge me luta Tata na beto Yakobi yina pesaka beto dibulu yai na nene ; Ye yandi mosi kunwaka na yo ti bana na yandi, ti bitwisi na yandi? 13 Yezu vutulaka ye kutubaka na yandi : Konso muntu ke kunwa masa yai yandi ta kuvanda diaka kiwina ; 14 kansu yina ta nwa masa yai ya mono ta pesa yandi, mono, ta vanda diaka na kiwina ve mvula na mvula; kansu masa yina ya mono ta pesa yandi, yo ta vanda na yandi nto ya masa yina ke kubasika ngolo na luzingu ya mvula na mvula. 15 Nketo kutuba na yandi : Mfumu pesa mono masa yina, na mpila nde mono vanda na kiwina ve ye nde mono kwisa diaka ve awa sambu na kubaka masa. 16 Yezu kutuba na yandi : Kwenda, binga bakala na nge ye kwisa awa. 17 Nketo kuvutulaka ye kutubaka : Mono ikele na bakala ve. Yezu kutuba na yandi : Nge me tuba mbote : Mono ikele na bakala ve ; 18 sambu nge me bakaka ba bakala tanu, yina nge ikele na yandi ntangu yai ikele bakala na nge ve ; na yina nge me tuba kieleka. 19 Nketo kutuba na yandi : Mfumu, mono ke kumona nde nge ikele mbikudi. 20 Ba tata na beto fukiminaka Nzambi na ngumba yai awa, ye beno, beno ke tubaka nde na Yeluzalemi ikele kisika wapi bo fetele kufukimina. 21 Yezu kutuba na yandi : Nketo, kwikila mono : Ntangu ke kwisa ya beno ta fukiminaka Tata, ata na ngumba yai ve, ata na Yeluzalemi ve. 22 Beno, beno ke fukimina, yina ya beno zaba ve inki³; beto, beto ke zaba yina beto ke fukimina⁴ ; sambu lugulukuku ke katuka na ba yuda. 23 Kansu ntangu ke kwisa, ye ntangu ye yo ikele sesepi yai, ba yina ke fukiminaka ya kieleka, ta fukimina Tata na mpeve ye na kieleka ; Sambu mpi Tata ke kusosa ya mutindu yina ke fukimina yandi. 24 Nzambi ikele mpeve, yo fetele nde ba yina ke fukimina yandi, kufukimina yandi na mpeve ye na kieleka. 25 Nketo kutuba na yandi : Mono zaba nde Mesia yina ya bo ke binga Klistu, ke kwisa ; ntangu yandi yina ke kwisa, yandi ta zabisa beto mambu yonso. 26 Yezu kutuba na yandi : Mono ikele yo, mono yina ke tuba na nge. 27 Na ntangu yina ba longoki na yandi kwisaka ; ye bo yitukaka na yina nde yandi vandaka kutuba ti nketo ; kansu, mosi ve tubaka : Inki nge ke yufula yandi? To, inki⁵ nge ke tuba ti yandi?

28 Nketo, bikisaka dibungu na yandi ye yandi kwendaka na mbanza, ye kutuba na bantu : 29 Beno kwisa, beno mona muntu mosi yina me tuba

¹ Kuvanda mutindu yina

² Mwene (Monsieur) awa ti na nzila ya kutanga 15, 19.

³ To : Beno ke fukimina yina beno kuzaba ve

⁴ Beto ke kufukimina beto kuzaba inki

⁵ To : Sambu na inki

na mono mambu yonso ya mono salaka ; yandi yai ikele Klistu ve¹? 30 Bo basikaka na mbanza ye bo vandaka kwisa na yandi.

31 Kansi na ntangu yina, ba longoki vandaka kubondila yandi, na kutubaka : Labi, dia. 32 Kansi yandi tubaka na bo : Mono, mono ikele na madia ya kudia ya beno, beno kuzaba ve. 33 Ba longoki mpi tubanaka bo na bo : Muntu mosi me natila yandi ya kudia ? 34 Yezu kutuba na bo : Madia na mono ikele ya kusala luzolo ya yina tindaka mono, ye na kulungisa kisalu na yandi. 35 Keti beno ke tubaka ve, beno : Ba ngonda iya me bikala, ye kukatula bima na bilanga ke kwisa? Tala, mono ke tuba na beno : Beno tombola meso na beno ye beno tala bilanga, sambu yo me yela sambu na kukatula mbuma. 36 Yina ke katula mbuma ke baka lufutu ye ke kumbumbika mbuma sambu na luzingu ya mvula na mvula ; na mpila nde, ye yina ke kuna ti yina ke buka mbuma, ke mona kiese kimvuka. 37 Sambu na yai ndinga² ikele kieleka : Mosi ke kuna, ye ya nkaka ke buka mbuma. 38 Mono, mono tindaka beno kubuka mbuma na yina beno salaka kisalu ve ; ba nkaka salaka kisalu, ye beno, me kotaka na kisalu na bo.

39 Mingi kati ya ba mu Samalia ya mbanza yina kwikilaka na yandi, na kikuma ya ndinga ya nketo yina kutaka kibangi : Yandi tubilaka mono yonso ya mono salaka. 40 Ntangu mpi ba mu Samalia kwisaka na yandi, bo bondilaka yandi na kuzinga ti bo ; ye yandi zingaka kuna bilumbu zole. 41 Bantu mingi kuluta kwikilaka kikuma ya ndinga na yandi ; 42 ye bo vandaka kutuba na nketo : Yo ikele diaka ve kikuma ya kutuba na nge nde, beto me kwikila ; sambu beto mosi me kuwa [yandi], ye³ beto me zaba nde yandi yai ikele ya kieleka ngulusi ya insi—ntoto.

43 Na nima ya bilumbu yina zole, yandi katukaka, ye kwendaka na Galilea ; 44 sambu Yezu yandi mosi vandaka kuta kimbangi nde mbikudi ke zitisamaka ve na nsi na yandi mosi. 45 Ntangu mpi yandi kwisaka na Galilea, bantu ya Galilea yambaka yandi, na kumonaka mambu yina yonso ya yandi salaka na Yeluzalemi na ntangu ya nkinsi ; sambu bo mpi kwendaka⁴ na nkinsi.

46 Yandi kwisaka mpi diaka na Kana ya Galilea, kisika yandi kitulaka masa vinu. Ye vandaka na Kafenawumi nsadi ya nene ya ntotila, yina mwana na yandi vandaka na kimbefo ; 47 yandi yai, ya yandi kuwaka ke kutubama nde Yezu katukaka na Yudea kwisaka na Galilea, kwendaka na yandi, ye bondilaka yandi na kukulumuka ye kubelula mwana na yandi ; sambu yandi zolaka kufwa. 48 Yezu mpi kutubaka na yandi : Kana beno kumona ve bidimbu ti bimangu, beno ta kwikila ve. 49Nsadi ya nene ya ntotila kutuba na yandi : Mfumu, kulumuka na ntwala nde mwana na mono kufwa. 50 Yezu kutuba na yandi : Kwenda, mwana na nge ke zinga. Ye muntu kwikilaka ndinga ya Yezu tubaka na yandi, ye yandi kwendaka. 51 Ye, ntete bonso yandi vandaka kukulumuka, ba nsadi na yandi kwisaka na ntwala na yandi, bo telaka yandi nde mwana na yandi vandaka kuzinga. 52 Ibuna⁵ yandi zikisaka mbote—mbote na bo na inki ntangu yandi waka mbote ; ye bo tubaka na yandi : Mazono, na ntangu ya nsambwadi yuku—

¹ To : Yandi yai ta vanda Klistu ve.

² Na kutubaka ya mbote : Mwa kingana ya kieleka.

³ To : Beto kuwaka ye.

⁴ To : Kwendaka.

⁵ Mpi

yuku bikaka yandi. 53 Tata mpi zabaka nde yo vandaka na ntangu yina Yezu tubaka : Mwana na nge ke zinga. Ye yandi kwikilaka, yandi ti nzo na yandi yonso. 54 Yezu salaka diaka, kidimbu yai ya zole, ntangu yandi katukaka na Yudea kwendaka Galilea.

5 Na nima ya mambu yai, vandaka nkinsi mosi ya ba Yuda, ye Yezu tombukaka na Yeluzalemi. 2 Ikele na Yeluzalemi, mfinama ya kielo ya mameme¹, kiziba mosi ya masa, ke bingama na ki hebeleo Betezada, ya vandaka na bifulu tanu ya kufikama, 3 kati na yo vandaka ya kulala kibuka ya ba mbefo, bifwa meso, bantu ya makulu kifu, ti bantu yina vandaka ti bitini ya nitu ya kuyuma, [na kuingila kunikana ya masa. 4 Sambu na ba nsungi ya nkaka wanzio mosi vandaka kukulumuka na kiziba ye vandaka kunikisa masa ; ya ntete mpi yina vandaka kotaka na masa na nde masa kunikana, vandaka kubeluka na konso kimbefo yina yandi vandaka na yo]. 5 Kuvandaka pana na muntu mosi na kiimbefo tuka ba mvula makumi tatu na nana. 6 Yezu, na kumonaka yandi ya kulala pana, ye na kuzabaka nde yandi vandaka mutindu yina tuka ntama : Ketu nge zola kubeluka? 7 Mbefo tubaka na yandi :Mfumu² kana masa me nikana mono ikele na muntu ve yina, ntangu masa ke nikisama, kulosa mono na kiziba ; ye, ntangu ya mono ke kwisa, ya nkaka ke kulumuka na ntwala na mono. 8 Yezu kutuba na yandi : Telama, baka mbeto na nge ya fioti, tambula. 9 Ye na nswalu muntu belukaka, yandi bakaka mbeto na yandi ya fioti, ye tambulaka. Kilumbu yina vandaka sabata. 10 Ba yuda mpi tubaka yina belukaka : Bubu ikele [kilumbu] ya sabata, yo me pesamina nge nswa ve ya kubaka mbeto na nge ya fioti. 11 Yandi vutudilaka bo : Yina belulaka mono, yandi yina tubaka na mono : Baka mbeto na nge ya fioti ye tambula. 12 Ibuna bo yulaka yandi nde : Nani muntu yina tubila nge : Baka mbanzi na nge tambula? 13 Kansi yina belukaka zabaka ve nani yina ; sambu Yezu katukaka pana, kibuka vandaka na kisika yina. 14 Na nima ya mambu yai, yezu kutaka yandi na kati ya Tempelo, ye tubaka na yandi : Tala, nge belukaka ; kusala diaka disumu ve, mbayi—mbayi ya kuluta mbi ta kwisila nge. 15 Muntu kwendaka ye zabisaka na ba Yuda nde yo vandaka Yezu yina belulaka yandi. 16 Ye na kikuma ya yina ba Yuda vandaka kuniokula Yezu [ye vandaka kusosa kufwa yandi], sambu yandi salaka mambu yai na kilumbu ya sabata. 17 Kansi Yezu vutulaka na bo : Tata na mono ke sala tii na ntangu yai, ye mono ke kusala . 18 Kikuma yina mpi ba Yuda vandaka kusosa ya kuluta na kufwa yandi, sambu nde kaka ve yandi vandaka kuvwenza³ sabata, kansi mpi yandi vandaka kutuba nde Nzambi vandaka Tata na yandi mosi, na kudifwanisaka na Nzambi. 19 Yezu mpi vutulaka ye tubaka na bo : Ya kieleka, ya kieleka, mono ke kutuba na beno : Mwana lenda sala ata kima ve na yandi mosi, kana ve yina yandi ke kumona Tata kusala, sambu konso yina yandi yai ke kusala, yina, Mwana mpi mutindu mosi ke kusala yo. 20 Sambu Tata ke zolaka Mwana, ye ke songaka yandi mambu yonsoya yandi ke salaka yandi mosi, ye yandi ta kusonga yandi bisalu ya nene kuluta yai, na mpila nde beno kuvanda na ngituka. 21

¹ Nehemia 3, 1, 32 ; 13, 39

² Mwene (monsieur).

³ To : Kubwisa

Sambu bonso Tata ke tedimisaka¹ ba fwa ye ke pesa bo luzingu, mutindu mosi mpi Mwana ke pesaka luzingu na ba yina yandi zola ; 22 sambu mpi Tata ke sambisaka ata muntu mosi ve, kansi yandi pesaka kusambisa yonso na Mwana ; 23 na mpila nde bo yonso kuzitisa Mwana bonso bo ke zitisaka Tata. Yina ke zitisa Mwana ve, ke zitisaka Tata yina tindaka yandi ve. 24 Ya kieleka, ya kieleka, mono ke tuba na beno nde yina ke kuwa ndinga na mono, ye ke kwikila yina tindaka mono, ikele na luzingu ya mvula na mvula ye ke kwisa na kusambisama ve ; kansi yandi me kuluta katuka lufwa na luzingu. 25 Ya kieleka, ya kieleka mono ke tuba na beno nde ntangu ke kwisa ye yo ikele sesepi yai, nde ba fwa ta kuwa mungungu ya Mwana ya Nzambi, ye ba yina ta kuwa yo bo ta zinga. 26 Sambu bonso Tata ikele na luzingu kati na yandi mosi, mutindu yina Yandi pesaka na Mwana mpi na kuvanda na luzingu na kati na yandi mosi ; 27 ye yandi me pesaka yandi kiyeka ya kusambisa mpi, sambu yandi ikele Mwana ya muntu. 28 Beno yituka ve na yina ; sambu ntangu ke kwisa na yina ba yina yonso ikele na maziamu ta kuwa mungungu na yandi; 29 ye bo ta basika, ba yina salaka mambote, na lufutumuku ya luzingu ; ye ba yina salaka mambi na lufutumuku ya kusambisama. 30 Mono lenda kusala kima ve, mono, na mono mosi ; mono ke kusambisa mutindu mono ke kuwa, ye kusambisa na mono ikele masonga ; sambu mono ke sosaka luzolo na mono ve, kansi yaina tindaka mono. 31 Kana mono kuta kimbangi sambu na mono mosi, kimbangi na mono ikele ya kieleka ve. 32 Ikele na ya nkaka yina ke kuta kimbangi sambu na mono ; ye mono zaba nde kimbangi ya yandi ke kuta sambu na mono yo ikele ya kieleka. 33 Beno, beno tindaka [bantu] na Yoani, ye yandi taka kimbangi sambu na kieleka ; 34 kansi mono, mono ke kubaka kimbangi na muntu ve, kansi mono ke tuba mambu yai na mpila nde beno, beno kuguluka. 35 Yandi yina vandaka mwinda ya kupela ye ke kungenga ; beno, beno zolaka kumona kiesa na ntangu fioti na nsemo na yandi ; 36 Kansi mono, mono ikele na kimbangi ya nene kuluta yina ya Yoani ; sambu bisalu ya Tata pesaka mono na kulungisa yo, kaka bisalu yai kaka ya mono ke kusala ke kuta kimbangi sambu na mono, nde Tata tindaka mono. 37 Ye Tata yina tindaka mono, yandi, kutaka kimbangi sambu na mono. Beno me waka ntete ve mungungu na yandi, ata kumona ilungi² na yandi ve. 38 Ye beno ikele ve na ndinga na yandi kuzingaka kati na beno ; sambu yandi yina yandi kutindaka, beno, beno ke kwikila yandi ve. 39 Beno longuka³ masonama, sambu beno, beno ke banzaka kubaka na yo luzingu ya mvula na mvula, ye ikele yo yina ke kuta kimbangi sambu na mono : —40 Ye beno ke zola ve kukwisa na mono sambu na kubaka luzingu. 41 Mono ke baka ve lukumu na bantu ; 42 kansi mono zaba beno, [ye mono kuzaba]nde beno ikele na zola ya Nzambi ve kati na beno. 43 Mono, mono kwisaka na zina ya Tata na mono, ye beno ke yamba mono ve ; kana ya nkaka kwisa na zina na yandi mosi, yandi yina beno ta yamba yandi. 44 Inki mutindu beno lenda kwikila, beno yina ke yamba nkembo mosi na ya nkaka ye yina ke sosaka ve nkembo yina ke [katukaka] na Nzambi mosi⁴? 45 Beno banza ve nde mono,

¹ Kisika ya nkaka : Kufutumuna.

² Mutindu yandi ikele.

³ To : Beno beno longuka ; *ikele nsiku ve, kibeni, kansi kubingama.*

⁴ To : Ya Nzambi mosi

mono ta kufunda beno na ntwala ya Tata ; ikele na mosi yina ke kufunda beno, Mose na yina beno ke tulaka kivuvu. 46 Sambu kana beno kwikilaka Mose, beno zolaka kukwikila mono mpi ; sambu yandi sonikaka sambu na mono. 47Kansi kana beno kwikila masonama na yandi ve, inki mutindu beno ta kwikila ba ndinga na mono?

6 Na nima ya mambu yai Yezu kwendaka na simu ya nkaka ya nzadi mungwa ya Galilea, [yina ikele nzadi mungwa] ya Tibeliyade. 2 Kibuka ya nene landaka yandi, sambu bo vandaka kumona mambu ya kuyituka ya yandi vandaka kusala na ba yina kuvandaka ba mbefo. 3 Ye Yezu tombukaka na ngumba¹, ye vandaka pana ti ba longoki na yandi. Paki, nkinsi ya ba Yuda, vandaka mfinama. 5 Yezu mpi, ya yandi nangulaka meso, ye na kumonaka nde kibuka ya nene vandaka kwisa na yandi, kutuba na Filipe : Na wapi beto ta sumba mampa, na mpila nde ba yai kudia? 6 Kansi yandi vandaka kutuba yina sambu na kumeka yandi, sambu yandi zabaka yina yandi zolaka kusala. 7 Filipe vutulaka yandi : Mampa ya ba denali nkama zole ta kulunga bo ve, sambu konso muntu kubaka ndambu. 8 Mosi ya ba longoki na yandi, Andele, mpangi ya Simoni Petelo, kutuba na yandi : 9 Ikele awa na leke mosi ya bakala yina ikele ti mampa tanu ya Olze ti ba mbisi zole ; Kansi yo ikele inki sambu na bantu mingi yai. 10 Ye Yezu tubaka : Beno vandisa bantu (kuvandaka na matiti mingi na kisika yina). Ba bakala mpi vandaka, kiteso ya ntalu mafunda tanu. 11 Ye Yezu bakaka mampa ; ye ya yandi vutulaka matondo, yandi kabulaka yo na ba yina vandaka ya kuvanda ; mutindu mosi mpi ba mbisi, na kiteso ya bo zolaka. 12 Ye na nima ya bo fulukaka, yandi kutuba na balongoki na yandi : Beno kutikisa bitini yina me bikala, na mpila nde kima mosi ve kuvila. 13 Bo kutikisaka yo ye fulusaka bitunga kumi na zole na bitini yina bikalaka na mampa tanu yina ya Olze, ntangu bo diaka. 14 Bantu mpi, ya bo monaka mambu ya kuyituka ya Yezu salaka, vandaka kutuba : Yandi yai ikele ya kieleka mbikudi ya ke kwisa na insi—ntoto. 15 Yezu mpi, na kuzabaka nde bo zolaka ye kwisa kubaka yandi na mpila nde bo kukumisa yandi ntotila, yandi katukaka diaka na ngumba yandi mosi.

16 Ye ntangu nkokila kwisaka, ba longoki na yandi kulumukaka na nzadi mungwa. 17 Ye ya bo mataka na bwatu, bo kwendaka na simu ya nkaka ya nzadi mungwa, na Kafenawumi. Mpipa kubwaka, Ye Yezu vandaka me kwisa na bo ve. 18 Ye nzadi mungwa vandaka na mupepe ya ngolo ya vandaka kufula. 19 Ye bo bulaka nkafi kiteso ya ba stada makumi zole na tanu to makumi tatu, bo monaka Yezu na kutambulaka na zulu ya nzadi mungwa ye na kufinamaka na bwatu ; ye bo simbamaka na boma . 20 Kansi yandi kutuba na bo : Ikele mono, beno kuwa boma ve. 21 Bo vandaka mpi kuyilama na kuyamba yandi na kati ya bwatu ; ye na nswalu bwatu kumaka na ntoto na kisika ya bo vandaka kwenda.

22 Na kilumbu ya kulanda, kibuka vandaka na simu ya nzadi mungwa, na kumonaka nde vandaka ve pana bwatu ya nkaka ya fioti kaka yina ya ba longoki mataka, ye nde Yezu kotaka ve ti ba longoki na yandi na bwatu, kansi ba longoki na yandi kwendaka bo mosi 23 (kansi vandaka na ba bwatu ya fioti ya katukaka na Tibeliyasi, mfinamaka na kisika ya bo kudiaka dimpa, na nima ya mfumu vutulaka matondo) ; — 24 ntangu mpi

¹ *Bonso bisika ya nkaka mbala mingi* : Ngumba, na luswaswanu ti kitini ya ntoto

kibuka monaka nde Yezu vandaka pana ve, ata ba longoki na yandi, bo mataka bo mosi na ba bwatu, ye kwisaka na Kafenawumi, na kusosaka Yezu. 25 Ye ya bo monaka yandi na simu ya nkaka ya nzadi mungwa, bo tubaka na yandi : Labi, inki ntangu nge kwisaka awa? 26 Yezu vutulaka na bo ye kutubaka : Ya kieleka, ya kieleka mono ke kutuba na beno : Beno ke kusosa mono, ve sambu beno monaka mambu ya kuyituka, kansi sambu beno diaka ye beno yukutaka. 27 Beno sala, ve sambu na madia yina ke bebaka, kansi sambu na madia yina ke wuminaka tii na luzingu ya mvula na mvula, yina ya Mwana ya muntu ta pesa beno ; sambu ikele yandi nde Tata, Nzambi, me tulaka kidimbu. 28 Bo tubaka na yandi mpi beto sala inki sambu na kusala¹ bisalu ya Nzambi? 29 Yezu kuvutulaka ye kutubaka na bo : Yo yai ksalu ya Nzambi, nde beno kwikila na yina ya yandi kutindaka. 30 Bo tubaka na yandi mpi : Inki diambu ya kuyituka mpi nge ke sala, nge, na mpila nde beto mona yo, ye nde beto kwikila nge. Inki ksalu nge ke sala? 31 Ba tata na beto diaka mana na nsi ya kuyuma, mpila yo me sonamaka : «Yandi pesaka bo na kudia dimpa ya katukaka na zulu»(A)². 32 Yezu mpi tubaka na bo : Ya kieleka, ya kieleka, mono ke kutuba na beno : Mose pesaka beno ve dimpa ya ke katuka na zulu. Kansi Tata na mono me pesa beno dimpa ya kieleka yina ke katuka na zulu. 33 Sambu dimpa ya Nzambi ikele yina me kulumuka na zulu, ye yina ke pesa luzingu na insi—ntoto. 34 Bo tubaka na yandi mpi : Mfumu, pesa beto lumbu yonso dimpa yina. 35 Ye Yezu tubaka na bo : Mono, mono ikele dimpa ya luzingu. Yina ke kwisa na mono yandi ta kuwa diaka nzala ve ; ye yina ke kwikila na mono ta wa diaka kiwina ve. 36 Kansi mono tubaka na beno ye mpi beno me monaka mono, ye beno ke kwikila ve. 37 yina³ yonso ya Tata ke pesa mono ta kwisa na mono ; ye mono ta kutula ve na nganda, yina ke kwisa na mono ; 38 sambu mono katukaka na zulu, ve sambu na kusala luzolo na mono, kansi luzolo ya yina tindaka mono. 39 Yo yai luzolo ya yina tindaka mono : Nde mono kuvidisa ve mosi na ba yina yonso yandi pesaka mono, kansi mono kufutumuna bo na kilumbu ya nsuka. 40 Sambu yo yai luzolo ya Tata na mono: Konso muntu ke kumona⁴ Mwana ye ke kwikila na yandi, kubaka luzingu ya mvula na mvula ; ye mono, ta futumuna yandi na kilumbu ya nsuka. 41 Ba Yuda mpi vandaka kubokutila yandi⁵, sambu yandi tubaka : Mono, mono ikele dimpa ya katukaka na zulu ; 42 ye bo vandaka kutuba : Keti yandi yai ve Yezu, mwana ya Yozefo, ya beto me zaba tata ti mama na yandi? Inki mutindu mpi yandi yai ke kutuba : Mono katukaka na zulu? 43 Yezu mpi vutulaka ye kutubaka na bo : Beno bokuta ve kati na beno. 44 Mosi ve lenda kwisa na mono, kana Tata yina tindaka mono kubenda yandi ve ; ye mono, mono ta futumuna yandi na kilumbu ya nsuka. 45 Yo me sonamaka na ba mbikudi : «Bo yonso ta kulongama na Nzambi» (B)⁶. Konso muntu yina ke kuwaka Tata ye me longamaka [na yandi], ke kwisa na mono. 46 Ve nde muntu mosi me monaka Tata, kaka yina ikele ya Nzambi ; yandi yina me monaka Tata. 47 Ya kieleka, ya kieleka, mono ke tuba na beno : yina ke kwikila [na mono

¹ Kusala (kusala ksalu, nzila ya kutanga 30).

² Bank. 78, 24.

³ *Awa, na disongidila ya* : Yina yonso, *bonso bisika ya nkaka na Yoani*.

⁴ To : Ke kumona, ke tala ; 4, 19.

⁵ Na yina me kutala yandi.

⁶ Yez. 54, 13

], ikele na luzingu ya mvula na mvula. 48 Mono, mono ikele dimpa ya luzingu. 49 Ba Tata na beno diaka mana na nsi ya kuyuma, ye bo fwaka ; 50 yai ikele dimpa yina katukaka na zulu, na mpila nde muntu kudia yo ye kufwa ve . 51 Mono, mono ikele dimpa yina ke zinga ya me katuka na zulu : kana muntu kudia dimpa yai, yandi ta zinga mvula na mvula ; dimpa mpi yina ya mono ta pesa, ikele nitu na mono, yina ya mono ta pesa sambu na luzingu ya insi—ntoto. 52 Ba Yuda swanaka bo na bo, na kutubaka : Inki mpila yandi ta pesa beto nitu na yandi nde beto kudia? 53 Yezu mpi kutuba na bo : ya kieleka, ya kieleka mono ke tuba na beno : Kana beno dia ve nitu ya mwana muntu ye kunwa menga na yandi, beno ikele na luzingu ve na beno mosi. 54 Yina ke dia nitu na mono ye ke kunwa menga na mono ikele na luzingu ya mvula na mvula ye mono, mono ta futumuna yandi na kilumbu ya nsuka. 55 Sambu nsuni na mono ikele ya kieleka madia¹ ye menga na mono ikele mbungu mosi¹. 56 Yina ke dia nitu na mono ye ke nwa menga na monoke bikala kati na mono, ye mono mpi na yandi. 57 Bonso Tata [yina ikele] kuzinga tindaka mono, ye nde mono, mono ke kuzinga kikuma² ya Tata, mutindu mosi yina ta dia mono, yandi yina mpi ta zinga kikuma² na mono. 58 Yai ikele dimpa yina katukaka na zulu, ikele ve bonso ba tata diaka ye bo fwaka^b : Yina ta dia dimpa Yai ta zinga mvula na mvula. 59 Yandi tubaka mambu yai na nzo ya lukutakanu, yandi vandaka kulonga na Kafenawumi.

60 Mingi kati na bo na ba longoki na yandi, waka yandi, bo tubaka : Ndinga yai ikele ngolo, nani lenda kuwa yo? 61 Ye Yezu zabaka na yandi mosi nde ba longoki na yandi vandaka kubokuta na mambu yina, yandi kutuba na bo : Mambu yai ke pesa beno mpasi na ntima? 62 Kana beno mona mwana muntu ke tombuka kisika yandi vandaka ntete ...? 63 Mpeve ya Nzambi ke zingisa nitu ke baka kima ve : Mambu ya mono songaka beno ikele Mpeve mpi luzingu ; 64 kansi ikele na bantu mingi kati na beno ke kwikila ve. Sambu Yezu zabaka, banda na luyantiku, ba nani vandaka ba yina ta kwikila ve. Ye nani ta teka yandi. 65 Ye yandi kutuba : Yo yina mono songaka beno mosi ve lenda kwisa na mono, kana Tata me pesa yandi nswa ve. 66 Na ntangu yina ba longoki na yandi katukaka ; ye bo tambulaka diaka kimvuka ti yandi ve. 67 Yezu tubaka na ba kumi na zole : Ye beno, beno zola mpi kwenda? 68 Simoni Petelo kuvutula na yandi : Mfumu, na nani beto ta kwenda beto? Nge ikele na ndinga ya luzingu ya mvula na mvula ; 69 ye beto beto ke kwikila ye beto zaba nde, nge ikele Santu^c ya Nzambi. 70 Yezu kuvutula na bo : ikele mono ve muntu ponaka beno, beno ba yai kumi na zole, ye mosi kati na beno ikele satana? 71 Kansi yandi vandaka kutuba sambu na Yudasali Isikaloti [mwana] ya Simoni ; sambu yo vandaka yandi muntu ta teka yandi yandi muntu ya vandaka mosi kati na ba kumi na zole.

7 Na nima ya mambu yai, Yezu vandaka kutambula na Galilea, sambu Yandi zolaka ve kutambula na Yudea, sambu ba Yuda vandaka kusosa kufwa yandi. 2 Nkinsi ya ba Yuda, yina ya ba nzo ya tenta, kumaka mfinama. 3 Ba mpangi na yandi tubaka na yandi mpi : Katuka awa ye kwenda na Yudea, na mpila nde ba longoki na nge mpi

¹ Ikele madia ya kieleka

² Ikele ve kaka na nzila ya, kansi : Mono ke kuzinga sambu na, ye sambu nde yandi ikele ye ke kuzinga

kumona bisalu ya nge ke sala ; 4 sambu mosi ve ke salaka kima na kinsweki ye yandi mosi kusosa na kuzabana na meso ya bantu ; kana nge ke sala mambu yai, kudisonga nge mosi na insi—ntoto. 5 Sambu ba mpangi na yandi vandaka kukwikilaka yandi mpi ve. 6 Yezu mpi kutuba na bo : Ntangu na mono me kwisa ntete ve, kansi ntangu na beno ikele ntangu yonso kuyilama. 7 Insi—ntoto lenda menga beno ve ; kansi yo ke menga mono, sambu mono ke kuta kimbangi sambu na yo, nde bisalu na yo ikele ya mbi. 8 Beno, beno tombuka na nkinsi yina ; mono, mono ke kutombuka na nkinsi yina ve, sambu ntangu na mono me lunga ntete ve. 9 Ya yandi tubilaka bo mambu yina, yandi zingaka na Galilea.

10 Kansi ntangu ba mpangi na yandi tombukaka, ibuna yandi mpi tombukaka na nkinsi, na meso ya bantu ve, kansi bonso na kinsweki. 11 Ba Yuda mpi vandaka kusosa yandi na nkinsi ye vandaka kutuba : Wapi [muntu] yango? 12 Ye vandaka na ntembe na yina me tala yandi kati na bibuka. Ba mosi vandaka kutuba : Yandi ikele muntu ya mbote. Ba ya nkaka tubaka : Ve, yandi ke kusa kibuka. 13 kansi muntu mosi ve vandaka kutuba pwelele sambu na yandi, na boma ya ba Yuda.

14 Kansi, bonso yo vandaka me kuma na kati— kati ya nkinsi, Yezu tombukaka na tempelo ; ye yandi vandaka kulonga. 15 Ba yuda mpi vandaka kuyituka na kutubaka : Inki mutindu yandi yai kuzaba mikanda, yandi yina me kulonguka [yo]ve? 16 Yezu mpi vutulaka na bo ye kutubaka : Malongi na mono yo ikele ya mono ve, kansi ya yina tindaka mono. 17 Kana muntu zola kusala luzolo na yandi, yandi ta zaba sambu na malongi kana yo ikele ya Nzambi, to kana mono ke kutuba katuka na mono mosi. 18 Yina ke kutuba kukatuka na yandi mosi ke sosa nkembo na yandi mosi ; kansi yina ke kusosa nkembo ya yina tindaka yandi, yandi yina ikele kieleka, ye kukonda masonga ikele kati na yandi ve. 19 Mose pesaka beno nsiku ve? Ye mosi ve kati na beno ke landa nsiku. Sambu na inki beno ke sosa na kufwa mono ? 20 Kibuka vutulaka ye tubaka : Nge ikele na mpeve ya mbi ; nani ke sosa kufwa nge? 21 Yezu vutulaka ye kutubaka na bo : Mono salaka kisalu mosi¹ ye beno yonso ke kuyituka. 22 Yo yina Mose² kupesaka beno luyotisu (ve nde yo vandaka ya Mose, kansi yo ikele ya ba tata), ye beno ke kuyotisa muntu na kilumbu ya sabata. 23 Kana muntu kubaka luyotisu na kilumbu ya sabata, na mpila nde nsiku ya Mose kuvwenzama ve, beno ikele na nganzi sambu na mono, nde mono me kubelula muntu ya mvimba na kilumbu mosi ya sabata? 24 Beno sambisa ve na mpila ya kumona na meso, kansi beno sambisa na masonga. 25 Ba mosi mpi ya ba yina ya Yeluzalemi vandaka kutuba : Ikele ve yina bo ke sosa na kufwa? 26 Ye tala, yandi ke kutuba na meso ya bantu yonso, ye bo ke tuba na yandi kima ve : Ba bakisaka kibeni nde ya wapi yandi ikele? 27 Kansi beto zaba yandi yai, [ye beto zaba] ya wapi yandi ikele ; kansi ntangu Klistu ta kwisa, muntu kuzaba ve yandi ikele ya wapi. 28 Yezu mpi vandaka kuboka na Tempelo, na kulongaka ye na kutubaka : Ye beno zaba mono ye beno zaba ya wapi mono ikele : Ye mono kwisaka ve na mono mosi, kansi yina tindaka mono ikele ya kieleka, ye beno zaba yandi ve. 29 Mono, mono zaba yandi, sambu mono me

¹ Mosi kaka

² To : Ye beno beno ke kuyibuka beno yonso kikuma na mono. Mose ku

katuka na yandi¹, ye ikele yandi yina tindaka mono. 30 Bo vandaka kusosa mpi kukanga yandi ; ye muntu ve tulaka yandi, sambu ntangu na yandi vandaka me kwisa ntete ve. 31 Ye ba mingi kati ya kibuka kwikilaka na yandi, ye vandaka kutuba : Klistu, ntangu yandi ta kwisa, yandi ta sala mambu mingi ya kuyituka kuluta yina yandi yai salaka? 32 Ba Falize waka kibuka kubokuta mambu yai ya yandi ; ye ba Falize ti ba mbuta ya ba nganga—Nzambi tindaka ba nsadi sambu na kukanga yandi. 33 Yezu mpi kutubaka : Mono ikele diaka ntangu fioti ti beno, ye mono ke kwenda na yina tindaka mono. 34 Beno ta kusosa mono, ye beno ta mona mono ve ; Ye kuna ya mono ta kuvanda, beno, beno lenda kwisa ve. 35 Ba Yuda mpi tubaka bo na bo : Na wapi yandi yai ta kwenda ya beto ta mona yandi ve? Keti yandi ta kwenda na kupanzana, [na kati] ya ba Geleki ye kulonga ba Geleki? 36 Inki ndinga yai ya yandi me kutuba : Beno ta kusosa mono, ye beno ta mona mono ve ; ye kuna ya mono ta vanda, beno, beno lenda kwisa ve ?

37 Ye na kilumbu ya nsuka, kilumbu ya nene ya nkinsi, Yezu telamaka pana ye bokaka, na kutubaka : Kana muntu ikele na kiwina, yandi kwisa na mono ye yandi kunwa. 38 Yina ke kwikila na mono, na mpila ke tuba masonama, ba nsadi ya masa ya luzingu ta kutiamuka na divumu na yandi. Yina ke kwikila na mono, bonso mukanda ya Nzambi ke kutuba, ba masa ya luzingu ta basikaka na divumu na yandi ; 39 (yandi vandaka kutuba yina sambu na Mpeve yina ta zolaka ba yina vandaka kwikila na yandi ; sambu Mpeve vandaka ntete ve, sambu Yezu vandaka me baka ntete kembisamama ntete ve). 40 Bantu ya kibuka mpi, kuwaka ndinga yina, vandaka kutubaka : Yandi yai ikele ya kieleka mbikudi. 41 Ba nkaka vandaka kutuba : Yandi yai ikele Klistu. Ba nkaka vandaka kutuba : Klistu ke katuka mpi na Galilea? 42 Masonama kutubaka ve nde Klistu ta katuka na dikanda ya Davidi ye na bwala Betelemi, kuna vandaka Davidi? 43 Kuvandaka mpi na nkabana kati na kibuka kikuma na yandi. 44 Ye ba mosi kati na bo zolaka kukanga yandi ; kansi ata muntu mosi ve kutulaka yandi maboko. 45 Ba nsadi mpi kwisaka na ba mbuta ya ba nganga —Nzambi ti ba Falize ; ye ba yai tubaka na bo : Sambu na inki beno me kunata yandi ve? 46 Ba nsadi kuvutulaka : Ata muntu mosi ve me tubaka bonso muntu yai. 47 Ba Falize mpi vutulaka na bo : Ye beno mpi, beno me kusama? 48 Mosi kati na ba mfumu to kati na ba Falize, kwikilaka na yandi? 49 Kansi kibuka yai ya me zaba nsiku ve ikele ya kusingama. 50 Nikodeme, yina vandaka mosi kati na bo, kutuba na bo : 51 Nsiku na beto ke sambisaka muntu na ntwala ya kuwa yandi ye kuzaba yina ya yandi ke kusala? 52 Bo vutulaka ye tubaka na yandi : Ye nge, nge ikele muntu ya Galilea? Sosa mbote, ye mona nde mbikudi ke basika ve na Galilea².

53 Ye, konso muntu kwendaka na nzo na yandi.

8 Ye Yezu kwendaka na ngumba ya ba nti ya olive.

2 Ye na suka—suka yandi kwisaka diaka na Tempelo, ye bantu yonso kwisaka na yandi ; ye ya yandi vandaka, yandi vandaka kulonga bo. 3 Ye ba nsoniki ti ba Falize natinaka yandi nketo mosi ya bo kutaka na bizumba ; ye ya bo tulaka yandi na ntwala na yandi, bo

¹ Mono ikele sambu na yandi

² To : Mbikudi mosi ve me kubasikaka na Galilea

tuba na yandi : 4 Longi, nketo yai bakamaka na ntangu yandi vandaka kusala bizumba. 5 Na nsiku, Mose tumaka beto na kulosila ba nketo ya mutindu yai matadi : Nge mpi, inki nge tuba? 6 Bo vandaka kutuba yina sambu na kumeka yandi, na mpila ynde bo vanda na kima ya kufunda yandi. Kansi Yezu, ya yandi niekaka, vandaka kusonika na ntoto na musapi na yandi. 7 Ye bonso bo vandaka kutatamana na kuyufula yandi, ye ya yandi tedimisaka ntu, tubaka na bo : Yina kati na beno ikele ya kukonda disumu, kulosila yandi ya ntete ditadi. 8 Ye ya yandi niekaka diaka, yandi vandaka kusonika na ntoto. 9 Ye bo, ya bo kuwaka yandi, basikaka mosi na mosi, na kuyantikaka na ba mbuta tii na ba ya nsuka ; ye Yezu bikalaka yandi mosi ti nketo na ntwala na yandi¹. 10 Ye Yezu, ya yandi tedimisaka ntu ye na kumonaka muntu ve kaka nketo, tubaka na yandi : Nketo, bo ikele wapi, ba yina, fundaka nge? Mosi ve me zengila nge ndola? 11 Ye yandi kutubaka : Mosi ve, Mfumu. Ye Yezu tubaka na yandi : Mono mpi ve, mono me zengila nge ndola ve ; kwenda, —yantika ntangu yai kusala diaka masumu ve.

12 Yezu mpi tubaka na bo diaka, na kutubaka : Mono, mono ikele nsemo ya insi— ntoto ; yina ke landa mono yandi ta tambula kati na mudidi ve, kansi yandi ta vanda na nsemo ya luzingu. 13 Ba Falize mpi kutubaka na yandi : Nge ke kuta kimbangi sambu na² nge mosi ; kimbangi na nge ikele ya kieleka ve. 14 Yezu kuvutulaka ye tubaka na bo : Ata mono ke kuta kimbangi sambu na mono mosi, kimbangi na mono ikele ya kieleka, sambu mono zaba na wapi mono katukaka ye wapi mono ke kwenda ; kansi beno, beno zaba ve wapi mono katukaka ye wapi mono ke kwenda. 15 Beno, beno ke sambisa na mpila ya nsuni ; mono, mono ke sambisa muntu ve. 16 Ye kana mpi mono, mono ke sambisa, kusambisa na mono ikele ya kieleka, sambu mono ikele mono mosi ve, kansi mono ti Tata yina tindaka mono. 17 Ye yo me sonamaka mpi na nsiku na beno, nde kimbangi ya bantu zole ikele kieleka. 18 Mono, mono ke kuta kimbangi sambu na mono mosi ; Tata yina tindaka mono ke kuta kimbangi na mono mpi. 19 Bo tubaka na yandi mpi : Na wapi ikele Tata na nge? Yezu vutulaka : Beno kuzaba ve ata mono, ata Tata na mono ; kana beno zabaka mono, beno zolaka kuzaba mpi Tata na mono. 20 Yandi kutubaka ba ndinga yina na kibumbidi mbongo [ya tempelo] na kulongaka na tempelo ; ye muntu mosi kukangaka yandi ve, sambu ntangu na yandi vandaka me kuma ntete ve.

21[Yezu³] tubaka na bo diaka : Mono, mono ke kwenda, ye beno ta kusosa mono ; ye beno ta kufwa na disumu na beno : Kuna ya mono ke kwenda, beno, beno lenda kwisa ve. 22 Ba Yuda mpi vandaka kutuba : Yandi ta kudifwa, sambu yandi kutuba : Kuna mono ke kwenda, beno, beno lenda kwisa? 23 Ye yandi tubaka na bo : Beno ikele ya nsi⁴ ; mono, mono ikele ya zulu⁵ : Beno ikele bantu ya insi—ntoto yai ; mono, mono ikele ya insi—ntoto yai ve. 24 Mono tubilaka beno mpi nde beno ta fwa na masumu na beno ; sambu kana beno ke kwikila ve nde ikele mono, beno ta fwa na masumu na beno. 25 Bo vandaka kutuba na yandi mpi : Nge, nge ikele

¹ Na kuvandaka na kati—kati.

² Yina me kutala, awa, ti na nzila ya kutanga 14, 18.

³ Yandi.

⁴ Ya bima yai ikele na insi—ntoto.

⁵ Ya bima yina ikele na zulu.

nani? Yezu tubaka na bo : Yo yina mono tubaka na beno tuka luyantiku. 26 Mono ikele na mambu mingi ya kutuba sambu na beno ye ya kusambisa. Kansi yina tindaka mono ikele kieleka, ye mambu ya mono kuwaka na yandi, mono, ke kutuba yo na insi— ntoto. 27 Bo bakisaka ve nde yandi vandaka kutuba na bo sambu na Tata. 28 Yezu mpi tubaka na bo : Ntangu beno ta kutombula ya Mwana muntu, ibuna beno ta kuzaba nde ikele mono¹, ye nde mono ke sala kima ve na mono mosi, kansi nde, mpila ya Tata longaka mono, mono ke tuba mambu yai. 29 Ye yina tindaka mono ikele ti mono ; yandi bikisaka mono mono mosi ve, sambu mono, mono ke salaka ntangu yonso mambu yina ke sepidisaka yandi. 30 Bonso yandi vandaka kutuba mambu yai, mingi kwikilaka na yandi.

31 Yezu mpi kutubaka na ba Yuda yina kwikilaka na yandi : Kana beno ke tatamana kati na ndinga na mono, beno ikele ya kieleka ba longoki na mono ; 32 ye beno ta zaba kieleka, ye kieleka ta katula beno na kimpika. 33 Bo vutulaka na yandi : Beto ikele dikanda ya Abalahami, ye ata mbala mosi ve beto me vandaka ba mpika ya muntu ; inki mutindu nge ke tuba, nge : Beno ta kuma na kimpwanza? 34 Yezu kuvutulaka na bo : Ya kieleka, ya kieleka, mono ke kutuba na beno : Konso yina ke kusala disumu ikele mpika ya disumu. 35 Mpika ke zingaka na nzo ntangu yonso ve, mwana ke zingaka muna ntangu yonso. 36 Kana mpi Mwana katula beno na kimpika, beno ta vanda ya kieleka na kimpwanza. 37 Mono zaba nde beno ikele ya dikanda ya Abalahami ; kansi beno ke sosa kufwa mono, sambu ndinga na mono ke kukota ve kati na beno. 38 Mono, mono ke tuba yina ya mono monaka na Tata na mono ; beno mpi diaka, beno ke kusala² mambu yina ya beno kuwaka na tata na beno. 39 Bo kuvutulaka ye kutubaka na yandi : Abalahami ikele tata na beto. Yezu tubaka na bo : Kana beno vandaka bana ya Abalahami, beno zolaka kusala bisalu ya Abalahami ; 40 kansi ntangu yai beno ke sosa na kufwa mono, mono, muntu yina tubilaka³ beno kieleka ya mono waka na Nzambi : Abalahami salaka yina ve. 41 Beno, beno ke kusala⁴ bisalu ya tata na beno. Bo tubaka na yandi mpi : Beto butukaka na pite ve ; beto ikele na tata mosi⁵, Nzambi. 42 Yezu kutubaka na bo : Kana Nzambi vandaka Tata na beno, beno zolaka kuzola mono, sambu mono me basika na Nzambi ye mono me katuka na yandi ; sambu mono kwisaka na mono mosi ve, kansi yandi muntu tindaka mono. 43 Sambu na inki beno ke wa ndinga na mono ve? Sambu beno lenda kuwa ve ndinga na mono. 44 Beno ikele na tata na beno diabulu, ye beno ke zola kusala ba mpusa ya tata na beno. Yandi vandaka mufwi bantu tuka luyantiku. Yandi tatamanaka⁶ ve na kieleka, sambu kieleka ikele ve kati na yandi. Ntangu yandi ke tubaka luvunu, yandi ke tuba sambu na yina yandi ikele kati na yandi mosi, sambu yandi ikele muntu ya luvunu, ye tata ya luvunu. 45 Kansi mono, sambu mono ke tuba kieleka, beno ke kwikila mono ve. 46 Nani kati na beno lenda monisa nde mono me kusala disumu⁷? Kana mono ke kutuba kieleka, ,beno,

¹ *Disongidila* : Nani mono ikele (Mwana me tindama na Tata).

² Kusala, awa, kusala ntangu yonso, bonso kikalulu ; kisika ya nkaka kusala.

³ Kutuba.

⁴ To : Beno, beno kusala.

⁵ Mosi kaka.

⁶ Kuvanda ya kutelama.

⁷ *Disongidila* : Kukonda kulungisa kisalu na mono.

sambu na inki beno ke kwikila mono ve? 47 Yina ikele ya Nzambi, ke kuwa ba ndinga ya Nzambi ; Yo yina beno, beno ke kuwaka, sambu beno ikele ya Nzambi ve. 48 Ba Yuda vutulaka ye tubaka na yandi : Beto ke kutuba mbote ve nde nge ikele muntu ya mu Samalia, ye nde nge ikele na mpeve ya mbi? 49 Yezu vutulaka : Mono, ikele na mpeve ya mbi ve, mono ke zitisa Tata na mono, ye beno ke kumonisa mono nsoni. 50 Kansi sambu na mono, mono ke sosa nkembo na mono ve, ikele na mosi ke sosa, ye ke sambisa. 51 Ya kieleka, ya kieleka, mono ke tuba na beno : Kana muntu yina ke zitisaka ndinga na mono, yandi ta kumona lufwa ve, kimakulu. 52 Ba Yuda mpi tubaka na yandi : Ntangu yai beto me zaba nde nge ikele na mpeve ya mbi : Abalahami me fwaka ti ba mbikudi, ye nge, kana muntu yina ke zitisa ndinga na mono yandi ta kumona lufwa ve, kimakulu. 53 Nge me luta tata na beto Abalahami na nene, yina me fwaka? Ye ba mbikudi me fwaka. Nge ke kuditula nani nge mosi? 54 Yezu vutulaka : Kana mono ke kudikembisa mono mosi, nkembo na mono ikele mpamba ; ikele Tata na mono yina ke kukembisa mono, yina ya beno ke kutuba : Yandi ikele Nzambi na beto. 55 Ye beno kuzaba yandi ve, kansi mono, mono zaba yandi : Ye kana mono kutubaka nde mono zaba yandi ve, mono zolaka kuvanda muntu ya luvunu, bonso beno ; kansi mono zaba yandi, mono ke zitisaka ndinga na yandi. 56 Abalahami, tata na beno, vandaka na kiese na kuzaba nde yandi ta kumona¹ kilumbu na mono ; ye yandi monaka yo, ye monaka kiese kiese. 57 Ba Yuda mpi tubaka na yandi : Nge me lungisa ntete ve ba mvula makumi na tanu, ye nge me monaka Abalahami! 58 Yezu tubaka na bo : Ya kieleka, ya kieleka, mono ke tuba na beno : Na ntwala Abalahami kuvanda², mono ikele. 59 Bo bakaka mpi matadi sambu na kulosila yandi ; Kansi Yezu bumbanaka, ye basikaka na tempelo.

9 Ye bonso yandi vandaka kuluta, yandi monaka muntu mosi ya kifwa meso tuka lubutuku na yandi. 2 Ye ba longoki na yandi kuyufulaka yandi, na kutubaka : Labi, nani kusalaka disumu : yandi yai, to bibuti na yandi, sambu yandi kubutuka kifwa meso? 3 Yezu vutulaka : Ata yandi yai kusalaka disumu ve, ata bibuti na yandi ; Kansi ikele na mpila nde bisalu ya Nzambi kumonisama kati na yandi. 4 Yo fetele na mono kusala³ bisalu ya yina tindaka mono, ntangu mwini ikele ; mpipa ke kwisa, na yina muntu lenda kusala ve. 5 Ntangu ya mono ikele na insi— ntoto, mono ikele nsemo ya insi—ntoto. 6 Ye ya yandi tubaka mambu yai, yandi kulosaka mate na ntoto ye kusalaka poto—poto ti mate na yandi, ye pakulaka poto— poto na meso na yandi, 7 ye kutubaka na yandi : Kwenda, ye yobila na kiziba ya Siloe⁴ (yina ke tendulama ntindami). Yandi kwendaka mpi, ye yandi yobilaka, ye vutukaka ke kumona. 8 Ba mfinami mpi, ye ba yina, ya kumonaka yandi ntete, [zabaka] nde yandi vandaka mulombi, tubaka : Ikele ve yina vandaka ya kuvanda ye yina vandakakulomba? 9 Ba mosi vandaka kutuba : Ikele yandi. Ba nkaka vandaka kutuba : Ve, kansi yandi me fwanana na yandi. Yandi kutubaka : Ikele mono mosi. 10 Bo tubaka na yandi mpi : Inki mutindu meso na nge

¹ To : Na kumona

² Kukwisa na luzingu

³ Kulungisa ; *na nsuka Ya nzila Ya kutanga* : kusala

⁴ Dilonga yina vandaka na ba mette 500. Na sudi Ya tempelo

kangukaka? 11 Yandi vutulaka ye tubaka : Muntu mosi, ya bo ke bingaka Yezu, kusalaka poto— poto ye kupakulaka na meso na mono, ye kutubaka na mono : Kwenda na Siloe ye nge kuyobila. Ye mono kwendaka, ye mono yobilaka, ye mono monaka. 12 Bo tubilaka yandi mpi : wapi [muntu] yina? Yandi kutuba : mono zaba ve.

13 Bo nataka na ba Falize yina vandaka ntete kifwa meso. 14 Yo vandaka kilumbu ya sabata ya Yezu salaka poto—poto, ye kangulaka meso na yandi. 15 Ba Falize mpi yufulaka yandi diaka inki mutindu yandi monaka diaka. Ye yandi kutuba na bo : Yandi tulaka poto —poto na meso na mono, ye mono yobilaka, ye mono ke mona. 16 Ba nkaka mpi kati na ba Falize tubaka : Muntu yai ikele ya Nzambi ve, sambu yandi ke zitisa ve sabata. Ba nkaka vandaka kutuba : Inki mutindu muntu ya masumu lenda kusala mambu ya kuyituka ya mutindu yai? Ye vandaka na nkabana kati na bo. 17 Bo kutuba diaka mpi na kifwa meso : Nge, inki nge ke tuba sambu na yandi, na yina yandi me kangula nge meso? Ye yandi tubaka : Yandi ikele mbikudi. 18 Ba Yuda mpi kwikilaka ve nde yandi vandaka kifwa meso ye yandi monaka diaka, ti kuna bo bingaka bibuti ya yina kumonaka diaka. 19 Ye bo yulaka bo, na kutubaka : Yandi yai ikele mwana na beno, ya beno ke kutuba nde yandi butukaka kifwa meso? Inki mutindu mpi yandi ke mona ntangu yai? 20 Bibuti na yandi vutulaka na [bo] ye tubaka : Beto kuzaba nde yandi yai ikele mwana na beto, ye yandi butukaka kifwa meso ; 21 kansi inki mutindu yandi ke mona ntangu yai, beto kuzaba yo ve ; ye nani kangulaka yandi meso, beto me kuzabi ve, beto ; yandi ikele mbuta beno yula yandi, yandi ta kutuba yina me tadila yandi. 22 Bibuti na yandi tubaka mambu yai, sambu bo vandaka kubanga ba Yuda ; Sambu ba Yuda yukanaka nde kana muntu kundima yandi bonso Klistu, bo ta kula yandi na sinagoga. 23 Yo yina bibuti na yandi kutubaka : Yandi ikele mbuta, beno yula yandi.

24 Bo bingaka mpi, na mbala ya zole, muntu yina vandaka kifwa meso, ye tubaka na yandi : Pesa nkembo na Nzambi ; beto zaba nde muntu yai ikele nsumuki. 25 Yandi vutulaka mpi : Kana yandi ikele nsumuki, mono kuzaba ve ; mono kuzaba kima mosi¹, ya mono vandaka kifwa meso, ye nde ntangu yai mono ke mona. 26 Ye bo tubaka na yandi diaka : Inki yandi salaka nge ? Inki mutindu yandi kangulaka nge meso? Yandi kuvutulaka na bo : 27 Mono me tubilaka beno yo, ye beno waka ve. Sambu na inki beno ke zola diaka kuwa yo. Beno zola mpi, beno, kukuma ba longoki na yandi? 28 Bo fingaka yandi ye tubaka : Nge, nge ikele longoki na yandi yina ; kansi beto, beto ikele ba longoki ya Mose. 29 Sambu na beto, beto kuzaba nde Nzambi kutubaka na Mose ; kansi, sambu na yandi yai, beto kuzaba ve ya wapi yandi ikele. Muntu vutulaka ye kutubaka na bo : Na yai kibeni diambu ikele na diambu ya ngituka, nde beno kuzaba ve ya wapi yandi ikele, ye yandi kangulaka mono meso. 31 Beto kuzaba nde Nzambi ke kuwaka ba nsumuki ve ; kansi kana muntu ke zitisaka Nzambi ye ke sala luzolo na yandi, yandi yina yandi ke kuwaka. 32 Ata mbala mosi ve beto me waka kutuba nde muntu kukangula meso ya muntu butukaka kifwa meso. 33 Kana yandi yai vandaka ve ya² Nzambi, yandi lendaka kusala ata kima ve.

¹ Kima mosi kaka

² Na Nzambi, na kukatukaka na Nzambi

34 Bo vutulaka ye bo tubaka na yandi : Nge butukaka ya mvimba kati na disumu, ye nge ke longa beto! Ye bo kulaka yandi na nganda.

35 Yezu kuwaka nde bo kulaka yandi na nganda, ye ya yandi monaka yandi, yandi kutubaka na yandi : Nge ke kwikila na Mwana ya Nzambi? 36 Yandi vutulaka ye kutubaka : Yandi ikele nani, mfumu, na mpila nde mono kwikila na yandi? 37 Ye Yezu tubaka na yandi : Ye nge me mona yandi, ye yina ke tuba na nge, yandi yina. 38 Ye yandi kutubaka : Mono me kwikila, mfumu! Ye yandi pesaka yandi lukumu.

39 Ye Yezu tubaka : Mono, mono kwisaka na insi— ntoto sambu na lusambisu, na mpila nde ba yina ke monaka ve, kumona ; ye nde ba yina ke mona, bo kukuma bifwa meso. 40 Ye ba mosi kati na Falize ba yina vandaka ti yandi bo kuwaka mambu yai, ye bo tubaka na yandi : Ye beto, beto mpi ikele bifwa meso? 41 Yezu tubaka na bo : Kana beno vandaka bifwa meso, beno zolaka kuvanda na disumu ve ; kansi ntangu yai beno ke tuba : Beto ke mona! —Disumu na beno ke kubikala.

10 Ya kieleka, ya kieleka, mono ke kutuba na beno : Yina ke kota ve na lupangu ya ma meme na nzila ya kielo, kansi yina ke mata na yo na kisika ya nkaka, yandi yina ikele muyibi ye kimpumbulu. 2 Kansi yina ke kota nzila ya kielo, ikele ngungudi ya mameme. 3 Na yandi nkengidi ke kangula ; ye mameme ke kuwa mungungu na yandi ; ye yandi ke kubinga mameme na yandi mosi konso dimeme na zina, ye ke nata bo na nganda. 4 ye ntangu yandi basisa na nganda [mameme] na yandi mosi yonso , yandi ke kwenda na ntwala na bo ; ye mameme ke landa yandi, sambu bo me zaba mungungu na yandi ; 5 kansi bo ta landa ve munzenza, kansi bo ta tina ntama na yandi, sambu bo kuzaba ve mungungu ya ba nzenza. 6 Yezu tubaka na bo kingana yai; kansi bo bakisaka ve yina yandi vandaka kutuba na bo.

7 Yezu mpi tubaka na bo diaka : Ya kieleka, ya kieleka, mono ke kutuba na beno nde mono ikele kielo ya mameme. 8 Bo yonso, kwisaka na ntwala na mono, bo ikele ba miyibi ye bimpumbulu ; kansi ma meme kuwaka bo ve. 9 Mono, mono ikele kielo : Kana muntu kukota na nzila na mono, yandi ta guluka ; ye yandi ta kukota ye yandi ta basika, ye yandi ta kubaka madia. 10 Muyibi ke kwisa kaka sambu na kuyiba, ye kufwa, ti kubebisa : Mono, mono kwisaka na mpila nde bo kuvanda na luzingu, ye bo kuvanda na yo ya kifuluka. 11 Mono, mono ikele ngungudi ya mbote : Ngungudi ya mbote ke tulaka luzingu na yandi sambu na mameme ; 12 kansi muntu yina ke bakaka lufutu, ye yina ikele ngungudi ve, na yina mameme ikele ya yandi mosi ve, ke kumona nkoyi ke kwisa, ye ke bikisa mameme, ye ke tina ; nkoyi ke kukanga bo, ye ke kupanza mameme. 13 Muntu ya lufutu ke kutina, sambu yandi ikele muntu ya lufutu ye yandi ke kuyangisa ve sambu na mameme. 14 Mono, mono ikele ngungudi ya mbote, ye mono kuzaba ya mono¹ ye mono kuzabana na ba yina ya mono¹, 15 bonso Tata me kuzaba mono ye mono kuzaba Tata ; ye mono ke tula luzingu na mono sambu na mameme. 16 Ye mono ikele na mameme ya nkaka yina ikele ya lupangu yai ve ; mono fetele kunata bo, bo mpi ; ye bo ta kuwa mungungu na mono, ye ta vanda kibuka ya mameme mosi, ngungudi mosi. 17 Na kikuma ya yai Tata ke zolaka mono, ikele nde mono kubika² luzingu

¹ To : Ya mono. (Mameme)

na mono, na mpila nde mono kubaka yo diaka. 18 Muntu mosi ve ke katula mono yo, kansi mono, mono ke kubika¹ yo na mono mosi ; mono ikele na kiyeka ya kubika² yo, ye mono ikele na kiyeka³ ya kubaka yo diaka : Mono bakaka lutumu yai na Tata na mono. 19 Yo vandaka diaka nkabana kati na ba Yuda na kikuma ya ba ndinga yai ; 20 Ye mingi kati na bo vandaka kutuba : Yandi ikele na mpeve ya mbi, ye yandi ikele kilawu ; sambu na inki beno ke kuwa yandi? 21 Ba ya nkaka vandaka kutuba : Ba ndinga yai ikele ya muntu ya mpeve ya mbi ve ; mpeve ya mbi lenda kangula meso ya bifwa meso?

22 Nkinsi ya lutambiku ya [tempelo] vandaka kusalama na Yeluzalemi, yo vandaka na nsungi ya madidi. 23 Ye Yezu vandaka kutambula na tempelo, na bifulu ya kufikama ya Salomo. 24 Ba Yuda mpi kuziungaka yandi ye bo tubaka na yandi : Tii na inki ntangu nge ke simba moyo na beto na kukinga? Kana nge, nge ikele Klistu, tubila beno yo na pwelele. 25 Yezu vutulaka na bo : Mono tubilaka beno yo, ye beno ke kwikila ve. Bisalu ya mono ke salaka na zina ya Tata na mono, yo yai ke kuta kimbangi sambu na mono ; 26 kansi beno, beno ke kwikila ve, sambu beno ikele mameme na mono ve, Bonso mono tubilaka beno yo. 27 Mameme na mono ke waka mungungu na mono, ye mono kuzaba bo, ye bo ke landaka mono, 28 ye mono, mono ke kupesa bo luzingu ya mvula na mvula, ye bo ta kubebisama ve kimakulu ; ye muntu ve ta botula bo na diboko na mono. 29 Tata na mono, yina pesaka mono bo, ikele nene ya kuluta yonso³, ye muntu mosi ve lenda botula bo na diboko ya Tata na mono. 30 Mono ti Tata beto ikele mosi.

31 Ba Yuda mpi tombulaka diaka matadi sambu na kulosila yandi. 32 Yezu vutulaka na bo : Mono monisaka beno bisalu mingi ya mbote ya me katuka na Tata na mono : Sambu na inki bisalu kati na bisalu yai beno ke kulosila mono matadi ? 33 Ba Yuda vutulaka na yandi : Beto ke kulosila nge ve matadi sambu na kisalu ya mbote, kansi sambu na kuvwenza Nzambi ; ye sambu nge, ikele kaka muntu, nge ke kudikumisa Nzambi. 34 Yezu kuvulaka na bo : Keti yo sonamaka ve na nsiku na beno : « Mono tubaka : Beno ikele ba nzambi » (A)⁴ ? 35 Kana yandi ke binga ba nzambi ba yina ya ndinga ya Nzambi kwisilaka (ye masonama lenda kubebisama ve), 36 beno ke kutuba na yina ya Tata me santisaka, ye yandi tindaka na insi— ntoto : Nge ke vwenza Nzambi, sambu mono tubaka : Mono ikele mwana ya Nzambi? 37 Kana mono ke sala ve bisalu ya Tata na mono, beno kwikila mono ve ; 38 kansi kana mono ke sala yo, ata beno ta kwikila mono ve, beno kwikila bisalu, na mpila nde beno kuzaba ye nde beno kwikila nde Tata ikele kati na mono, ye mono kati na yandi.

39 Bo vandaka kusosa mpi diaka na kukanga yandi ; kansi yandi katukaka na maboko na bo 40 ye yandi kwendaka diaka na simu ya nkaka ya Yoldani, na kisika ya Yoani vandaka kubotika na luyantiku, ye yandi bikalaka kuna. 41 Ye mingi kwisaka na yandi, ye bo vandaka kutuba : Yoani salaka ata kima mosi ya ngituka ve ; kansi bima yonso ya Yoani tubaka sambu na yandi yai vandaka ya kieleka. 42 Mingi kwikilaka pana na yandi.

¹ Ke kutula, kutula

² Ngolo ti kiyeka sambu na kusadila yo ; tala Mat. 9, 6

³ To : Nde bima yonso.

⁴ Bank. 82, 6—10

11 Vandaka na muntu mosi ya kimbefo, Lazalo, ya Betania, ya bwala ya Malia ti ya Malata mpangi na yandi ya nketo. 2 (Ye yo vandaka Malia yina pakulaka Mfumu mananasi ye yina dipaka yandi makulu ti nsuki na yandi, yina ya Lazalo mbefo, vandaka mpangi.) 3 Ba mpangi ya ba nketo mpi tindaka na yandi, na kutubaka : Mfumu, tala, yina ya nge ke zolaka ikele ya kubela. 4 Yezu, ya yandi kuwaka yina, tubaka : Kimbefo yai ikele na lufwa ve, kansi sambu na nkembo ya Nzambi, na mpila nde mwana ya Nzambi kukembisama na nzila na yo. 5 Yezu vandaka kuzola Malata, ye mpangi na yandi ya nketo, ye Lazalo. 6 Na nima mpi ya yandi waka nde Lazalo vandaka kubela, yandi bikalaka diaka bilumbu zole na kisika yina ya yandi vandaka. 7 Ibuna na nima ya yina, yandi kutuba na ba longoki na yandi : Beto vutuka na Yudea. 8 Ba longoki kutuba na yandi : Labi ntama ve ba Yuda vandaka kusosa na kulosila nge matadi, ye nge ke kwenda diaka kuna! 9 Yezu vutulaka : Ikele ve na ntangu kumi na zole na mwini¹? Kana muntu kutambula na mwini, yandi lenda kubula dibaku ve, sambu yandi ke mona nsemo ya insi—ntoto yai ; 10 kansi kana muntu kutambula na mpipa, yandi ta kubula dibaku, sambu nsemo ikele kati na yandi ve. 11 Yandi tubaka mambu yai ; ye na nima na yina yandi kutuba na bo : Lazalo, nduku na beto, me lala mpongi ; Kansi mono ke kwenda sambu na kutedimisa yandi. 12 Ba longoki mpi tubaka na yandi : Mfumu kana yandi ikele ya kulala mpongi, yandi ta beluka². 13 Yezu tubaka sambu na lufwa na yandi ; kansi bo vandaka kubanza nde yandi tubaka na kulala mpongi. 14 Ibuna mpi Yezu tubaka na na pwelele : 15 Lazalo me kufwa ; ye mono ke mona kiese, kikuma na beno, na yai nde mono vandaka ve kuna ve, na mpila nde beno kwikila, kansi beto kwenda kuna na yandi. 16 Toma mpi, ya ke bingamaka didime³ kutubaka na ba yina vandaka ba longoki ti yandi : Beto kwenda, beto mpi, na mpila nde beto kufwa ti yandi.

17 Yezu mpi ya yandi kumaka kutaka nde yandi vandaka tuka bilumbu iya na maziamu. 18 Betania vandaka mfinama ya Yeluzalemi, na kiteso ya ba Sitadi kumi na tanu⁴. 19 Ye mingi kati ya ba Yuda kwisaka mfinama ya Malata ye ya Malia, sambu na kukapesa bo kiksa na yina me kutala mpangi na bo. 20 Malata mpi, ntangu yandi waka kutubama nde Yezu vandaka kukwisa, kwendaka na ntwala na yandi ; kansi Malia vandaka ya kuvanda na nzo. 21 Malata tubaka mpi na Yezu : Mfumu, kana nge vandaka awa mpangi na mono zolaka kufwa ve ; 22 [kansi] ata ntangu yai mono kuzaba nde yina yonso ya nge ta kulomba na Nzambi, Nzambi ta kupesa nge yo .23 Ye Yezu kutuba na yandi : Mpangi na nge ta futumuka. 24 Malata kutuba na yandi : Mono zaba nde yandi ta futumuka na lufutumuku, na kilumbu ya nsuka. 25 Yezu tubaka na yandi : Mono, mono ikele lufutumuku ye luzingu : Yina ta kwikila na mono, diaka yandi vanda yandi kufwa, ta kuzinga ; 26 Ye konso muntu yina ke kuzinga, ye ke kwikila na mono, ata kufwa ve, kimakulu. Nge me kwikila yina? 27 Yandi kutuba na yandi : E, mfumu, mono ke kwikila nde nge ikele Klistu, Mwana ya Nzambi,

¹ Kilumbu vandaka kukabana na ntangu 12

² Kuguluka.

³ To : Mapasa.

⁴ Na nsi Ya ba kilometre tatu.

yina ke kwisa na insi—ntoto. 28 Ye ya yandi tubaka yina, yandi kwendaka ye bingaka na kinsweki Malia, mpangi na yandi ya nketo, na kutubaka : Longi¹ me kwisa, ye yandi ke kubinga nge. 29 Yandi yai, kaka ntangu yandi kuwaka yandi, telamaka na nswalu ye kwendaka na yandi. 30 (Yezu vandaka me kukuma ntete ve na bwala ; kansi na kisika yina ya Malata kutanaka ti yandi.) 31 Ba Yuda mpi yina vandaka ti Malia na kati ya nzo yina vandaka kupesa yandi kikesa, ya bo monaka nde Malia telamaka na nswalu ye basikaka, landaka yandi, na kutubaka : Yandi ke kwenda na maziamu sambu na kudila kuna.

32 Malia mpi, ntangu yandi kumaka kuna na kisika ya Yezu vandaka, ye nde yandi kumona yandi, kudilosaka na makulu na yandi, tubaka na yandi : Mfumu, kana nge vandaka awa, mpangi na mono zolaka kufwa ve. 33 Yezu mpi, ntangu yandi monaka yandi kudila ti ba Yuda yina kwisaka ti yandi, ke dila monaka kiadi mingi na mpeve [na yandi] ye kudiyangisaka, 34 ye kutubaka : Beno kutulaka yandi na wapi? Bo kutuba na yandi : Mfumu, kwisa ye mona. 35 Yezu dilaka. 36 Ba Yuda mpi tubaka : Beno tala inki mutindu yandi vandaka kuzola yandi. 37 Kansi ba mosi kati na bo tubaka : yandi yai, yina kangulaka meso ya kifwa meso, yandi lendaka kusala mpi ve nde muntu yai kufwa ve? 38 Yezu mpi, na kumonaka diaka kiadi mingi kati na yandi mosi, kukwisa na maziamu (yo vandaka kintadi, ye kuvandaka ti ditadi mosi na munoko na yo). 39 Yezu kutuba : Beno katula ditadi. Malata, mpangi ya nketo ya mvumbi, kutuba na yandi : Mfumu yandi ke basisa nsudi, sambu yandi ikele [pana] tuka bilumbu iya. 40 Yezu kutuba na yandi : Mono tubaka na nge ve nde kana nge kwikila, nge ta mona lukumu ya Nzambi? 41 Bo katulaka mpi ditadi. Ye Yezu talaka na zulu ye kutubaka : Tata, mono ke tonda nge na yina ya nge kuwaka mono. 42 Mono zabaka nde nge ke waka mono ntangu yonso ; kansi mono tubaka yo kikuma ya kibuka yina ikele na nziunga na mono, na mpila nde bo kwila nde nge, nge tindaka mono. 43 Ye ya yandi tubaka mambu yai, yandi bokaka na mungungu ya ngolo : Lazalo, basika na nganda²! 44 Ye mvumbi basikaka, yandi vandaka makulu ti maboko na yandi ya kukanga ti ba nsinga ya bilele ; ye ilungi na yandi ti lele yina ya bo vandaka kukangisa ntu ya mvumbi. Yezu kutuba na bo : Beno kangula yandi, ye beno bika yandi kwenda.

45 Mingi mpi kati na ba Yuda yina kwisaka mfinama ya Malia, ye yina monaka yina ya Yezu salaka, kwikilaka na yandi ; 46 Kansi ba ya nkaka kati na bo kwendaka mfinamana ya Falize ye tubaka na bo yina ya Yezu salaka. 47 Ba mbuta ya ba nganga—Nzambi ti ba Falize mpi vukisaka sanedilini mosi, ye kutubaka : Inki beto ke kusala? Sambu muntu yai ke kusala mambu mingi ya kuyituka. 48 Kana beto kubika yandi [kusala] kusala mutindu yai, bo yonso ta kwikila yandi, ye ba Loma ta kwisa, ye kukatula kisika na beto ti dikanda na beto. 49 Ye mosi kati na bo, [ya bo vandaka kubinga] Kayifa, yina vandaka mbuta —nganga mvula yina³, tubaka na bo : 50 Beno kuzaba kima ve, to kumona ve nde kuluta mbote sambu na beto nde muntu mosi kufwa sambu na bantu ye nde dikanda ya mvimba kubebisama ve. 51 Yandi tubaka yina ve na yandi mosi ; kansi sambu yandi

¹ Yina ke kulonga.

² Lazalo, awa na nganda

³ To : Na mvula yina

vandaka mbuta— nganga na mvula yina², yandi bikulaka nde Yezu zolaka kufwa sambu na dikanda ; 52 ye ve kaka sambu na dikanda, kansi mpi sambu na kuvukisa na mosi bana ya Nzambi ya panzanaka. 53 Tuka kilumbu yina mpi, bo wakanaka na [kimvuka] sambu na kufwa yandi. 54 Yezu mpi tambulaka diaka ve pwelele na kati ya ba Yuda ; kansi yandi katukaka kuna ye [kwendaka]yina ikele mfinama ya insi ya kuyuma, na mbanza mosi ke bingamaka Efalayimi ; ye yandi vandaka kuna ti ba longoki.

55 Paki ya ba Yuda vandaka mfinama, ye mingi tombukaka katuka na ba bwala tii na Yeluzalemi, na ntwala ya Paki, na mpila ya kudisukula. 56 Bo vandaka mpi kusosa Yezu, ye bo vandaka kutubana mosi na ya nkaka, bonso bo vandaka na Tempelo : Inki beno ke banza nde yandi ta kwisa ve na nkinsi? 57 Ba mbuta ya ba nganga—Nzambi ti ba Falize pesaka lutumu nde kana muntu kuzaba na wapi yandi ikele, yandi kusonga yo, na mpila nde bo kukanga yandi.

12 Yezu mpi, bilumbu sambanu na ntwala ya Paki, kwisaka na Betania kuna vandaka Lazalo, yina fwaka, yina ya Yezu futumunaka na kati ya ba fwa. 2 Bo sadilaka yandi mpi pana madia, ye Malata vandaka kudadila, ye Lazalo vandaka mosi na kati ya ba yina vandaka na mesa ti yandi. 3 Malia mpi, ya yandi bakaka kiteso ya mananasi ya nale ya mbote ya ntalu mingi, pakulaka makulu ya Yezu ye dipaka makulu na yandi ti nsuki na yandi ; ye nzo fulukaka na nsudi ya mananasi. 4 Mosi ya ba longoki na yandi mpi, Yuda Isikalioti, [mwana] ya Simoni, yina ta kuyekula yandi, kutuba : 5 Sambu na inki mananasi yayi tekamaka ve na ba denali nkama tatu ye kupesama na ba nsukami? 6 Yandi tubaka yina, ve nde sambu yandi waka kiadi ya ba nsukami, kansi sambu yandi vandaka muyibi, ye yandi vandaka ti kibumbidi mbongo ti kubaka yonso yina ya bo vandaka kubaka. 7 Yezu mpi tubaka : Bika yandi sambu yandi bumbaka yai sambu na kilumbu ya kuzikama na mono¹. 8 Sambu beno ikele na ba nsukami ntangu yonso ti beno ; kansi mono, beno ikele na mono ntangu yonso ve.

9 Kibuka ya nene kati ya ba Yuda zabaka nde yandi vandaka pana, ye bo kwisaka, kikuma ya Yezu kaka ve, kansi mpi sambu na kumona Lazale yina ya yandi futumunaka na kati ya ba fwa. 10 Kansi ba mbuta ya ba nganga—Nzambi, wakanaka, na mpila ya kufwa mpi Lazalo ; 11 sambu, na kikuma na yandi ba Yuda mingi vandaka kwenda ye vandaka kwikila na Yezu.

12 Kilumbu ya kulanda, kibuka ya nene yina kwisaka na nkinsi, ya bo kuwaka ke kutubama nde Yezu vandaka kukwisa na Yeluzalemi, 13 bo bakaka mandalala ya ma ba ye bo basikaka na ntwala na yandi, ye vandaka kuboka : Hozana! Lusakumunu kuvanda na yina ke kwisa na zina ya *Mfumu, ntotila ya Izalaele²! 14 Ye Yezu, ya yandi monaka mwana ya mpunda , vandaka na zulu [na yo], bonso yo sonamaka : 15 «Kuwa boma ve ; mwana nketo ya Siona ; Tala, ntotila na nge ke kwisa, ya kuvanda na zulu ya mwana ya mwana ya mpunda ya nketo» (A)³. 16 Ba longoki na yandi bakisaka ntete ve mambu yai ; kansi ntangu Yezu kembisamaka, ibuna bo

¹ Tala lukaya, Mat. 20, 12.

² Tala Bank. 118, 25, 26.

³ Zak. 9, 9.

yibukaka nde mambu sonamaka sambu na yandi ye nde bo salaka mambu yai sambu na yandi. 17 Kibuka mpi yina vandaka ti yandi, vandaka kuta kimbangi na [yandi], sambu nde yandi bingaka Lazalo na nganda ya maziamu, ye ya yandi kufutumunaka yandi kati na ba fwa. 18 Yo yina mpi kibuka kwendaka na ntwala na yandi, sambu bo kuwaka nde yandi salaka diambu yina ya kuyituka. 19 Ba Falize mpi tubaka kati na bo : Beno ke mona nde beno ikele kuzwa kima ve ; tala, insi—ntoto me kwenda na nima na yandi.

20 Kuvandaka na ndambu ya ba ngeleki kati na ba yina tombukaka na kukembisa na ntangu ya nkinsi. 21 Ba yai mpi kwisaka na Filipe yina vandaka ya Betesaida na ya Galilea, ye bo vandaka kubondila yandi na kutubaka : Mfumu¹, beto zola mona Yezu. 22 Filipe kukwisa, ye kutuba yo na Andele ; ye na nima Andele kukwisa, ti Filipe, ye kutuba yo na Yezu. 23 Yezu vutulaka na bo, na kutubaka : Ntangu me kwisa sambu mwana ya muntu kukembisama. 24 Ya kieleka, ya kieleka, mono ke tuba na beno : Kana mbuma ya ble, kubwa na ntoto, kufwa ve, yo ta kubikala yo mosi ; kana yo kufwa, yo ta kubuta mbuma mingi. 25 Yina kuzola luzingu na yandi, ta kuvidisa yo ; ye yina ke kubuya luzingu na yandi na insi—ntoto yai, ta bumba yo sambu na luzingu ya mvula na mvula. 26 Kana muntu ke sadila mono, nde yandi kulanda mono ; ye kuna mono ikele, mono, kuna mpi ta kuvanda nsadi na mono : Kana muntu kusadila mono Tata ta kukumisa yandi.

27 Ntangu yai moyo na mono me yangisama ; ye inki mono ta tuba? Tata, gulusa mono na ntangu yai, ikele sambu na yina mono kwisaka na ntangu yai². Tata kembisa zina na nge. 28 Yo kwisaka mpi ndinga mosi na zulu : Ye mono kembisaka yo, ye mono ta kembisa yo diaka. 29 Kibuka mpi yina vandaka pana ye yina kuwaka, kutubaka nde nzasi me bula ; ba nkaka vandaka kutuba : Wanzio mosi me tubila na yandi. Yezu kuvutulaka ye kutubaka : 30 Ndinga yai kwisaka sambu na mono ve, kansu sambu na beno. 31 Ntangu yai ikele kusambisama ya insi—ntoto yai ; ntangu yai mfumu ya insi—ntoto yai ta losama na nganda. 32 Ye mono, kana mono tombulama na zulu katuka na ntoto, mono ta benda bantu yonso na mono mosi. 33 Yandi vandaka kutuba yina, sambu na kusonga inki lufwa yandi fetele kufwa³. 34 kibuka vutulaka na yandi : Beto, beto waka na nsiku, nde Klistu ke kuzinga mvula na mvula : Ye inki mutindu, nge, nge ke kutuba mwana ya muntu fetele kutombulama? Mwana ya muntu yina nani? 35 Yezu mpi kutubaka na bo : Ntangu fioti nsemo ikele diaka kati na beno ; beno tambula ntangu ya beno ikele na nsemo, na mpila nde mudidi kusimba beno ve ; ye yina ke tambula na mudidi kuzaba ve na wapi yandi ke kwenda. 36 Ntangu ya beno ikele na nsemo, beno kwikila na nsemo, na mpila nde beno kuvanda bana ya nsemo. Yezu kutubaka mambu yai, ye na kukwendaka, yandi bumbanaka na ntwala na bo.

37 Ye ata yandi salaka mambu ya kuyituka mingi na ntwala na bo, bo kwikilaka na yandi ve ; 38 na mpila nde mambu ya mbikudi Yezaya, ya yandi tubaka, kulungisama : «Mfumu, nani kwikilaka na yina yandi waka na

¹ Kansu : Mwene (monsieur).

² Disongidila : tii na ntangu yai.

³ Tala 18, 32.

betu, ye na nani diboko ya Mfumu kumonisamaka?»(A)¹. 39 Yo yina bo lendaka kwikila ve, sambu Yezaya tubaka diaka : 40 «Yandi fwaka meso na bo, ye yandi kumisaka ntima na bo ngolo, na mpila nde bo kumona ve na meso, ye bo kubakisa ve na ntima, ye bo kubalula ntima ve, ye nde mono kubelula bo ve» (B)². 41 Yezaya kutubaka mambu yai sambu yandi monaka nkembo na yandi, ye yandi tubaka sambu na yandi. 42 Kansi mingi ata kati na ba mfumu kwikilaka na yandi ; kansi kikuma ya ba Falize bo vandaka kutuba yo ve, mbayi—mbayi bo kukatula bo na sinagoga. 43 Sambu bo zolaka nkembo ya bantu, na kisika ya nkembo ya Nzambi.

44 Ye Yezu bokaka ye tubaka : Yina ke kwikila na mono, ke kwikila na mono ve, kansi na yina tindaka mono ; 45 ye yina ke mona mono, ikele kumona yina tindaka mono. 46 Mono, mono kwisaka na insi—ntoto, nsemo, na mpila nde konso yina ke kwikila mono kuzinga ve na mudidi. 47 Ye kana muntu kuwa ba ndinga na mono ye kuzitisa yo ve, mono, mono ke sambisa yandi ve ; sambu mono kwisaka ve na mpila nde mono kusambisa insi—ntoto, kansi sambu na kugulusa insi—ntoto. 48 Yina ke kubuya mono ye kuyamba ba ndinga na mono ve, yandi ikele ti zusi na yandi ; ndinga ya mono tubaka, yo yina ta kusambisa yandi na kilumbu ya nsuka. 49 Sambu mono, mono tubaka ve na mono mosi³; kansi Tata yina tindaka mono, yandi mosi tumaka mono, yina ya mono fetele kutuba ye inki mutindu mono fetele kutuba ; 50 Ye mono kuzaba nde lutumu na yandi ikele luzingu ya mvula na mvula. Mambu mpi ya mono ke kutuba, mono ke tuba yo bonso Tata tubaka na mono.

13 Na ntwala ya nkinsi ya paki, Yezu, na kuzabaka nde ntangu na yandi me fwana sambu na kubikisa insi—ntoto yai na kwenda na Tata, ya yandi zolaka ba ya yandi yina vandaka na insi—ntoto, yandi zolaka bo ti na nsuka⁴. 2 Ye ntangu bo vandaka kudia. Diabulu ya yandi tulaka na ntima ya Yudasasi Isikalioti, [mwana] ya Simoni, na kuyekula yandi, 3 — [Yezu], na kuzabaka nde Tata me tulaka bima yonso na maboko na yandi, ye yandi katukaka na Nzambi, ye yandi ke vutuka na Nzambi, 4 telamaka na madia ye kutulaka bilele na yandi ; ye ya yandi bakaka lele mosi, yandi kangaka yo na luketo. 5 Na nima yandi tulaka masa na dilonga, ye yandi yantikaka kuyobisa makulu ya ba longoki, ye kudipa yo na lele yina ya yandi kangaka na luketu. 6 Yandi kwisa mpi na Simoni Petelo ; ye yandi yai kutuba na yandi : Mfumu, nge ke yobisa mono, makulu nge? 7 Yezu vutulaka ye tubaka na yandi : Yina ya mono ke sala, nge ke kuzaba yo ve ntangu yai, kansi nge ta kuzaba yo na nima. 8 Petelo kutuba na yandi : Nge ta kuyobisa mono makulu ata fioti ve. Yezu vutudilaka yandi : Kana mono kuyobisa nge ve, nge ikele **bumosi** ti mono ve. Simoni Petelo kutuba na yandi : 9 Mfumu, kaka makulu na mono mpamba ve kansi mpi maboko ti ntu na mono. 10 Yezu kutuba na yandi : Yina me kuyobila nitu ya mvimba yandi ikele na mfunu ya kuyobisa⁵ kaka makulu ; kansi yandi ikele ya mvimba ya kusukuka ; ye beno, beno ikele ya

¹ Yez. 53, 1.

² Yez. 6, 9—10.

³ Na mutindu ya : Na yina me kutala mono mosi.

⁴ To : tii na nsuka.

⁵ Awa ti na nzila Ya kutanga 5 ye 8. Ngogo Ya me kutubama kaka sambu na kuyobila ya kitini mosi kaka Ya nitu.

kusukuka, kansi beno yonso ve. 11 Sambu yandi zabaka nani ta kuyekula yandi ; yo yina yandi kutubaka : Beno yonso ve ikele ya kusukuka.

12 Ntangu mpi yandi yobisaka bo makulu, ye yandi bakaka bilele na yandi, yandi vutukaka na mesa, yandi kutuba na bo : Keti beno kuzaba ya mono me kusala beno? 13 Beno ke bingaka mono Longi¹ ye Mfumu, ye beno ke tuba mbote, sambu mono ikele yo ; 14 kana mpi mono, Mfumu ye Longi³, mono yobisaka makulu na beno, beno mpi beno fetele kuyobisana makulu ba mosi na ba nkaka. 15 Sambu mono me kupesa beno mbandu, na mpila nde, bonso mono me kusala beno, mono, beno mpi beno kusala. 16 Ya kieleka, ya kieleka, mono ke kutuba na beno : Mpika kuluta mfumu na yandi ve, ata ntindami² kuluta ve yina me tinda yandi. 17 Kana beno kuzaba mambu yai, beno ikele na kiese kana beno ke kusala yo. 18 Mono ke kutuba sambu na beno yonso ve ; mono, mono kuzaba ba yina ya mono solaka ; kansi ikele sambu nde masonama kulungisama : « Yina ke kudia dimpa ti mono yandi me kunangudila mono kinkoso ya dikulu na yandi» (A)³. 19 Mono ke lutubila beno yo tuka ntangu yai, na ntwala yina yina kukuma, na mpila nde, na ntangu yo ta kukuma, beno kukwikila nde ikele mono⁴. 20 Ya kieleka, ya kieleka, mono ke kutuba na beno : Yina ke kuyamba yina ya mono me kutinda, me kuyamba mono ; ye yina me kuyamba mono, me kuyamba yina tindaka mono.

21 Ya yandi tubaka mambu yai, Yezu kumaka yangisamaka na mpeve [na yandi], ye taka kimbangi ye tubaka : Ya kieleka, ya kieleka, mono ke kutuba na beno nde : Mosi kati na beno ta yekula mono. 22 Ba longoki vandaka kutalana mpi ba mosi na ba nkaka, bo valanganaka, [bo zabaka ve] sambu na nani yandi vandaka kutuba. 23 Mosi kati na ba longoki na yandi, yina Yezu vandaka kuzola, vandaka na mesa na ntulu ya Yezu. 24 Simoni Petelo mpi salaka yandi kidimbu, na kuyula nani vandaka yina ya yandi vandaka kutubila. 25 Ye yandi, ya yandi kuyekamaka na ntulu ya Yezu, kutuba na yandi : Mfumu ikele nani yina? 26 Yezu kuvutula : Yina ya mono ta kupesa kitini na nima ya kudindisa. Ye yandi tulaka dindisaka, ye ya yandi kupesaka yo na Yudasi Isikalioti, [mwana] ya Simoni. 27 Ye na nima ya kitini, Satana kotaka kati na yandi, Yezu mpi kutuba na yandi : Yina nge ke kusala, sala yo nswalu. 28 Kansi ta mosi ve na bayina vandaka na mesa bakisaka sambu na inki yandi tubaka na yandi mambu yina ; 29 sambu ba ya nkaka vandaka yindulaka nde, sambu Yudasi vandaka na kibumbidi mbongo, Yezu tubaka na yandi : Sumba yina ya beto ikele na yo mfunu sambu na nkinsi ; to, yandi kupesa kima na ba nsukami. 30 Ye yandi mpi bakaka kitini, yandi basikaka nswalu, yo vandaka mpimpa.

31 Ntangu mpi yandi basikaka, Yezu kutuba : Ntangu yai mwana ya muntu me kembisama⁵, ye Nzambi me kembisama kati na yandi. 32 Kana Nzambi me kembisama kati na yandi, Nzambi mpi ta kukembisa yandi kati na yandi mosi ; ye na nswalu yandi ta kukembisa yandi. 33 Bana, mono ikele diaka na ntangu fioti ti beno : Beno ta kusosa mono ; ye, bonso mono tubaka na ba Yuda : Kuna ya mono ke kwenda, beno, beno lenda kwisa ve,

¹ Yina ke kulonga.

² *Kisika Ya nkaka* : Ntumwa.

³ Bank. 41, 9

⁴ Disongidila : Nani mono ikele (Mwana ye ntindami Ya Tata) *bonso na 8, 28*

⁵ Me kubaka nkembo.

mono me tubila beno yo ntangu yai na beno. 34 Mono ke pesa beno lutumu ya mpa, nde beno zolana mosi na ya nkaka ; bonso mono zolaka beno, nde beno mpi mosi na ya nkaka. 35 Na yai bo yonso ta kuzaba nde beno ikele ba longoki na mono, kana beno ikele na zola kati na beno. 36 Simoni Petelo kutuba na yandi : Mfumu, nge ke kwenda wapi? Yezu vutulaka na yandi : Kuna ya mono ke kwenda, nge lenda kulanda mono ntangu yai ve, kansi nge ta kulanda mono na nima. 37 Petelo kutuba na yandi : Mfumu, sambu na inki mono lenda kulanda nge ve ntangu yai? Mono ta kuyambula luzingu na mono sambu na nge. 38 Yezu kuvutula : Nge ta kuyambula luzingu na nge sambu na mono! Ya kieleka, ya kieleka, mono ke kutuba na nge : Nsusu ta kudila ve, nde nge ta kuwangana mono mbala tatu.

14 **14** Bikwa nde ntima na beno kuyangisama ve ; beno kwikila na Nzambi, beno kwikila mpi na mono. 2 Na nzo ya Tata na mono, bisika ikele mingi ; kana yo vandaka Mpidina ve, mono zolaka kutubila beno, sambu mono ke kwenda kuyidikila beno kisika. 3 Ye kana mono kwenda ye mono kuyidikila beno kisika mono ta vutuka, ye mono ta kubaka beno mfinama na mono ; sambu kuna ya mono ikele, beno, beno vanda mpi kuna. 4 Ye beno zaba wapi mono ke kwenda, ye beno kuzaba nzila. 5 Toma kutubila yandi : Mfumu, beto kuzaba ve kana na wapi nge kekwenda ; ye inki mpila beto lenda zaba nzila? 6 Mono, mono ikele nzila, ye kieleka, ye luzingu ; mosi ve ke kwisa na Tata kana na mono ve. 7 Kana beno zabaka mono, beno zolaka mpi kuzaba Tata na mono ; Yantika ntangu yai beno me monaka yandi. 8 Filipo kutuba na yandi : Mfumu songa beto Tata ye yo me kulunga na beto. 9 Yezu kutuba na yandi : Mono ikele yantika ntama ti beno, ye nge ke zaba mono ve, Filipo? Yina me mona mono, me mona Tata ; ye inki mpila nge, nge ke tuba : Songa beto Tata? 10 Nge ke kwikila ve nde mono ikele na Tata, Tata mpi ikele na mono? Mambu yonso ya mono ke tubila beno, mono ke tuba yo ve sambu na mono mosi ; kansi mono, kansi Tata yina ke bikalaka na mono, yandi muntu ke salaka bisalu na yandi yonso. 11 Beno kwikila mono, nde mono ikele na Tata, nde Tata ikele na mono ; kana ve, beno kwikila sambu na bisalu yo mosi. 12 Ya kieleka, ya kieleka mono ke tuba na beno : Yina ke kwikila na mono, ta sala, yandi mpi, bisalu ya mono ke kusala. Ye yandi ta kusala ya kuluta nene nde yandi ; sambu mono, ke kwenda na Tata. 13 Ye yina yonso beno ta lomba na zina na mono, mono ta kusala, na mpila nde Tata kubaka lukumu na mwana. 14 Kana beno kulomba konso kima na zina na mono, mono ta kusala yo.

15 Kana kuzola mono, beno zitisa ba lutumu na mono ; 16 ye mono, ta lomba na Tata ye yandi ta kupesa beno muntu ya nkaka na kusadisa¹ beno, sambu na kuvanda na beno mvula na mvula, 17 Mpeve ya kieleka, yina bantu ya insi—ntoto lenda baka ve, sambu bo ke monaka yandi ve ye kuzaba yandi ve ; kansi beno, beno zaba yandi, sambu yandi ke bikalaka kati na beno. 18 Mono ta kubika beno ba nsiona² ve ; mono ke kwisa na beno. 19 Ye na nima ya ntangu fioti insi—ntoto ta kumona mono ve, kansi beno beno ta kumona mono; sambu mono ke kuzinga, beno mpi ta kuzinga.

¹ Muntu Ya nkaka, Ya me tendulama mutindu Ya nkaka na avoka na 1 Yoani 2, 1 ; *ikele muntu yina ke kusimba na maboko kikuma Ya muntu, ye ke kusadisa yandi.*

² To : Ba yina bo me kubika.

20 Na kilumbu yina, beno ta kuzaba nde mono ikele kati na Tata, ye beno kati na mono, ye mono kati na beno. 21 Yina ikele ti ba lutumu na mono, ye ke kuzitisa yo yandi yina¹ ke zola mono ; ye yina ke zola mono, ta kuzolama na Tata na mono ; ye mono ta kuzola yandi, ye mono ta kudimonisa na yandi. 22 Yuda (Isikalioti ve) kutuba na yandi : Mfumu, inki mutindu yo ke kusalama nde nge ta kudimonisa na beto, ye na insi—ntoto ve? 23 Yezu vutulaka ye tubaka na yandi : Kana muntu kuzola mono, yandi ta zitisa ndinga na mono, ye Tata na mono ta kuzola yandi; ye beto ta kwisa na yandi, ye beto ta kusala kifulu ya kuzinga na yandi. 24 Yina ke zola mono ve, ta kuzitisa ba ndinga na mono ve. Ye ndinga yina ya beno ke kuwa ikele ya mono ve, kansi ya Tata yina tindaka mono. 25 Mono tubilaka beno mambu yai ntangu mono zingaka ti beno ; 26 kansi mupesi kikesa¹, Mpeve Santu, ya Tata ta kutinda na zina na mono, yandi, ta kulonga beno mambu yonso ye ta yibukaka beno mambu yonso yina mono tubaka na beno. 27 Mono ke bikila beno ngemba ; mono ke pesa beno ngemba na mono ; mono ke pesa beno ve, mono, bonso bantu ya insi—ntoto ke kupesa. Bika nde ntima na beno kuyangisama ve, ata na kuwa boma ve. 28 Beno waka nde mono tubaka na beno : Mono ke kwenda, ye mono ke vutuka na beno. Kana beno zolaka mono, beno zolaka mona kiese na yina mono ke kwenda na Tata, sambu Tata na mono me luta mono na nene. 29 Ye ntangu yai mono me tubaka na beno yo na ntwala ya yina kukuma, na mpila nde, ntangu yo ta kukuma, beno kwikila. 30 Mono ta kutuba diaka ti beno mingi ve, sambu mfumu ya insi—ntoto² ke kwisa, ye yandi ikele na kima mosi ve kati na mono ; 31 Kansi na mpila nde insi—ntoto kuzaba nde, mono ke kuzola Tata ; ye na mpila nde Tata tumaka mono, mutindu yina mono ke kusala. Beno telema, beto katuka awa!

15 Mono, mono ikele nti ya vinu ya kieleka, ye Tata na mono ikele mukuni. 2 Luntangu yonso kati na mono yina ke butaka mbuma ve, yandi ke katula yo ; ye lutangu yonso yina ke kubuta mbuma, yandi ke kupetula yo, na mpila yo kubuta ba mbuma kuluta. 3 Beno, beno ikele ya kusukuka ntete, kikuma ya ndinga yina ya mono tubaka na beno. 4 Beno zinga kati na mono, ye mono kati na beno. Bonso lutangu lenda buta mbuma na yo mosi ve, kaka kana yo ke kuzinga na kati ya nti ya vinu, mutindu mosi beno mpi [beno lenda yo ve], kaka kana beno kuzinga kati na mono. 5 Mono, mono ikele nti ya vinu, beno, ba lutangu. Yina ke kuzinga kati na mono, ye mono kati na yandi, yandi yina ke kubuta ba mbuma mingi ; sambu, nkabana na mono, beno lenda kusala kima mosi ve. 6 Kana muntu mosi ke kuzinga na kati na mono ve, yandi me losama na nganda bonso lutangu, ye yandi ke yuma ; ye bo ke kutika yo, ye bo ke tula yo na tiya, ye yo kuzika. 7 Kana beno ke kuzinga kati na mono, ye nde ba ndinga na mono kuzinga kati na beno, beno ta lomba yina ya beno zola, ye yo ta salamina³ beno. 8 Na yai Tata na mono ke kembisama, nde beno kubuta ba mbuma mingi ; ye beno ta kuvanda ba longoki na mono. 9 Bonso Tata zolaka mono, mono mpi mono zolaka beno ;

¹ Yandi yina ikele yina ke.

² Satana ; 12, 31 ; 16, 11.

³ [Yo] ta kukumina beno.

beno zinga kati na zola na mono. 10 Kana beno ke kuzitisa ba lutumu na mono, beno ta kuzinga kati na zola na mono ; bonso mono zitisaka ba lutumu ya Tata na mono, ye mono ke zinga kati ya zola na yandi. 11 Mono tubilaka beno mambu yai, na mpila nde kiese na mono kuvanda kati na beno, ye nde kiese na beno kuvanda ya kulunga¹. 12 Yo yai lutumu na mono : Nde beno kuzolana beno na beno, bonso mono kuzolaka beno. 13 Muntu mosi ve ikele na zola ya kuluta yai na nene, nde yandi kubika luzingu na yandi sambu na ba nduku na yandi. 14 Beno ikele ba nduku na mono, kana beno ke kusala yonso yina ya mono ke kutuma beno. 15 Mono ke binga beno diaka ba mpika ve, sambu mpika ke kuzaba ve yina ya mfumu na yandi ke kusala ; kansi mono bingaka beno ba nduku, sambu mono zabisaka beno yonso yina ya mono waka na Tata na mono. 16 Ikele beno ve bantu solaka mono ; kansi mono muntu solaka beno ye tulaka beno na kisika, na mpila nde beno kwenda ye kubuta mbuma, ye nde mbuma na beno kuzinga ; na mpila nde yina yonso ya beno ta lomba na Tata na zina na mono, yandi kupesa beno yo. 17 Mono ke kutuma beno mambu yai, nde beno kuzolana mosi na ba ya nkaka. 18 Kana insi—ntoto kumenga beno, beno kuzaba nde yo mengaka mono na ntwala na beno. 19 Kana beno vandaka ya insi—ntoto, insi—ntoto lendaka kuzola yina ikele ya yandi ; kansi sambu beno ikele ve ya insi—ntoto, kansi mono solaka beno na insi—ntoto, kikuma yina insi—ntoto ke kumenga beno. 20 Beno yibuka na ndinga yina ya mono tubilaka beno : Mpika me kuluta mfumu na yandi ve na nene. Kana bo niokulaka mono, bo ta niokula beno mpi ; kana bo zitisaka ndinga na mono, bo ta kuzitisa mpi ya beno. 21 Kansi bo ta kusala beno mambu yai yonso kikuma ya zina na mono, sambu bo kuzaba ve yina tindaka mono. 22 Kana mono kwisaka ve, ye nde mono tubilaka bo ve, bo zolaka kuvanda na disumu ve ; Kansi ntangu yai bo ikele na kima ya nkaka ve ya kutuba sambu na disumu na bo. 23 Yina me kumenga mono, me kumenga mpi Tata na mono. 24 Kana mono salaka ve kati na bo bisalu yina muntu mosi ve ya nkaka lenda kusala ; bo zolaka kuvanda na disumu ve ; kansi ntangu yai, bo monaka, ye mengaka ye mono ye Tata na mono. 25 Kansi ikele na mpila nde yo kulungisama ndinga yina me kusonama na nsiku na bo : «Bo mengaka mono kukonda kikuma»(A)². 26 Kansi ntangu mupesi kikesa ta kwisa, yina ya mono ta kutindila beno kukatuka³ mfinama ya Tata, Mpeve ya kieleka, yina ke katuka⁴ na Tata, yandi yina ta kuta kimbangi na mono. 27 Ye beno mpi, beno ta kuta kimbangi ; sambu nde tuka luyantiku beno ikele ti mono.

16 Mono ke tubilaka beno mambu yai, na mpila nde beno nde beno kubula dibaku ve. 2 Bo ta kula beno na ba sinagoga ; ata ntangu ke kwisa nde yina yonso ta kufwa beno ta kuyindula kusala kisalu⁵ na Nzambi. 3 Ye bo ta kusala mambu yai, sambu bo zabaka ata Tata ve, ata mono ve. 4 Kansi mono songaka beno mambu, yai na mpila nde, ntangu ntangu ta kwisa, beno kuyibuka nde mono tubilaka beno yo ; ye mono tubilaka beno ve mambu yai tuka

¹ Kufuluka, kuyikama.

² Bank. 35, 19.

³ To : Ya me kukatuka.

⁴ To : Ke katuka mfinama ya Tata, na zina.

⁵ Kansi : Kupesa nkayilu.

luyantiku, sambu mono vandaka ti beno. 5 Kansi ntangu yai mono ke kwenda na yina tindaka mono, ye mosi ve kati na beno kuyula mono : Nge ke kwenda wapi? 6 Kansi sambu mono tubilaka beno mambu yai, kiadi me kufulusa na ntima na beno. 7 Kansi, mono ke tuba na beno kieleka : kuluta mbote sambu na beno nde mono kukwenda ; sambu kana mono kwenda ve, mupesi kikesa ta kukwisa ve na beno ; kansi kana mono kwenda, mono ta tindila beno yandi. 8 Ye ntangu yandi yina ta kwisa, yandi ta kuvanda sambu na insi—ntoto kumonisa ya disumu, ya masonga, ye ya kusambisama : 9 Ya disumu, sambu bo ke kwikila na mono ve ; 10 ya masonga, sambu mono ke kwenda na Tata¹ na mono, ye nde beno ke kumona mono diaka ve ; 11 ya kusambisama, sambu mfumu ya insi—ntoto yai me kusambisama.

12 Mono ikele diaka na mambu mingi ya kutuba na beno ; kansi beno lenda kuyamba yo ve ntangu yai. 13 Kansi ntangu yandi yina, Mpeve ya kieleka, ta kwisa, yandi ta kunata beno kati na kieleka yonso : Sambu yandi ta kutuba ve **katuka na luzolo** na yandi mosi ; kansi yandi ata kutuba yina yonso ya yandi ta kuwa, ye yandi ta kuzabisa beno mambu yina yonso ta kwisa. 14 Yandi yina ta kembisa mono ; sambu yandi ta kubaka yina ikele na mono, ye ta zabisa beno yo. 15 Yonso yina ya Tata ikele na ya ikele ya mono ; yo yina mono me kutuba nde yandi ke kubaka ya mono, ye yandi ta kuzabisa beno yo. 16 Ntangu fioti ye beno ta kumona mono ve, ye diaka ntangu fioti ye beno ta mona mono, [sambu mono ke kwenda na Tata]. 17 Ba ya nkaka mpi kati na ba longoki na yandi tubanaka ba mosi na ba ya nkaka : Inki yai ya yandi ke tuba na beto : Ntangu fioti ye beno ta mona mono ve, ye diaka ntangu fioti ye beno ta mona mono, ye : sambu mono ke kwenda na Tata? 18 Bo vandaka kutuba mpi : Inki yai ya yandi ke kutuba : Ntangu fioti? Beto ke zaba ve inki yandi ke tuba. 19 Yezu mpi zabaka nde bo zolaka kuyula yandi, ye yandi tubaka na bo : Beno ke sosa kuzaba kati na beno yina me tadila yai, nde mono tubaka : Ntangu fioti ye beno ta mona mono ve, ye diaka ntangu fioti ye beno ta mona mono. 20 Ya kieleka, ya kieleka, mono ke tubila beno, nde beno, beno ta dilaka ye beno ta boka sambu na mpasi, ye insi—ntoto ta kumona kiese ; ye beno, beno ta kuvanda na kiadi ; Kansi kiadi na beno ta balusama na kiese. 21 Nketo ntangu yandi ke buta, ikele na kiadi, sambu ntangu na yandi me kwisa ; kansi na nima yandi ke kubuta mwana, yandi ke yibuka diaka **boma** na yandi ve, kikuma ya kiese yina yandi ikele na yo sambu muntu me butuka na insi—ntoto. 22 Ye beno mpi, beno ikele na kiadi ntangu yai ; kansi mono ta kumona beno diaka, ye ntima na beno ta mona kiese : Ye muntu mosi ve ke katula beno kiese na beno. 23 Ye na kilumbu yina beno ta lomba mono kima ve. Ya kieleka, ya kieleka, mono ke tuba na beno, nde bima yonso ya beno ta kulomba na Tata na zina na mono, yandi ta kupesa beno yo. 24 Ti ntangu yai beno me lomba kima ve na zina na mono ; beno lomba, ye beno ta kubaka, na mpila nde kiese na beno kuvanda ya kulunga. 25 Mono tubaka na beno mambu yai na bingana : Ntangu ke kwisa ya mono ta kutuba na beno na bingana diakave, kansi mono ta tuba na beno pwelele na yina me kutala Tata. 26 Na kilumbu yina, beno ta kulomba na zina na mono, ye mono ke tuba na beno ve nde mono ta lomba na Tata sambu na beno ; 27

¹ Ba ya nkaka : Na Tata.

sambu Tata yandi mosi ke zola beno, sambu beno zolaka mono ye nde beno kwikilaka nde mono me basika mfinama ya Nzambi. 28 Mono basikaka mfinama ya Tata, ye mono kwisaka na insi—ntoto ; ye diaka mono ke kubika insi—ntoto, ye mono ke kwenda na Tata.

29 Ba longoki na yandi kutuba na yandi : Tala, ntangu yai nge ke kutuba pwelele, ye nge ke kutuba ata kingana mosi ve. 30 Ntangu yai beto kuzaba nde nge zaba mambu yonso, ye nde nge ikele na mfunu ve nde muntu kuyula nge ; kikuma ya yina beto ke kwikila nde nge katukaka na Nzambi. 31 Yezu vutudilaka bo : Beno ke kwikila ntangu yai? 32 Tala, ntangu ke kwisa, ye yo me kwisa, nde beno ta panzana konso muntu na nzo na yandi, ye nde beno ta kubika mono mono mosi ; — ye mono mono ikele mono mosi ve, sambu Tata ikele ti mono. 33 Mono songaka beno mambu yai, na mpila nde kati na mono beno kuvanda na ngemba. Beno ikele na mpasi na insi—ntoto ; kansi beno kuvanda na kikesa, mono mono me nungaka insi—ntoto.

17 Yezu tubaka mambu yai, ye tombulaka meso na yandi na zulu, ye tubaka : Tata, ntangu me kwisa ; kembisa Mwana na nge, 2 na mpila nde Mwana na nge kukembisa nge, bonso nge pesaka yandi kiyeka¹ na zulu ya nsuni yonso, na mpila nde, [sambu na] yina yonso ya nge pesaka yandi, yandi kupesa bo luzingu ya mvula na mvula. 3 Ye yo yai luzingu ya mvula na mvula, bo kuzaba nge Nzambi mosi kaka ya kieleka, ye yina ya nge tindaka, Yezu Klistu. 4 Mono, mono kembisaka na insi—ntoto, mono manisaka kisalu ya nge pesaka mono na kusala ; 5 ye ntangu ntangu yai kembisa mono, nge, Tata, mfinama na nge mosi, na nkembo yina ya mono vandaka na yo mfinama na nge na ntwala nde insi—ntoto kuvanda.

6 Mono zabikisaka zina na nge na bantu ya nge pesaka mono na insi—ntoto ; bo vandaka ya nge, ye nge pesaka mono bo ; ye bo **zitisaka** zina na nge. 7 Ntangu yai bo zabaka nde yonso ya nge pesaka mono yo me katuka² na nge ; 8 sambu mono pesaka ba ndinga ya nge pesaka mono, ye bo yambaka yo ; ye bo zabaka nde mono basikaka mfinama na nge, ye bo kwikilaka nde nge tindaka mono. 9 Mono, mono ke lomba sambu na bo ; mono ke lomba ve sambu na insi—ntoto, kansi sambu na ba yina ya nge pesaka mono, sambu bo ikele ya nge (ye yonso yina ikele ya mono, ikele ya nge ; 10 ye yina ikele ya nge ikele ya mono), ye mono kembisamaka kati na bo. 11 Ye mono ikele diaka na insi—ntoto ve, ye ba yai ikele na insi—ntoto, ye mono, mono ke kwisa na nge. Tata ya santu, keba bo na zina na nge ya nge pesaka mono, na mpila nde bo vanda mosi bonso beto. 12 Ntangu mono vandaka ti bo, mono mono vandaka kukeba bo na zina na nge ; mono kebaka ba yina ya nge pesaka mono, ye mosi ve kati na bo bebaka, kaka mwana ya kubeba, na mpila nde masonama kulunga. 13 Ye ntangu yai mono ke kwisa na nge, ye mono ke tuba mambu yai kati na insi—ntoto, na mpila nde bo vanda na kiese na mono ya kulunga kati na bo mosi. 14 Mono, mono pesaka bo ndinga³ na nge, ye insi—ntoto mengaka bo, sambu bo ikele ya insi—ntoto ve, bonso mono ikele ya insi—ntoto ve. 15 Mono ke lomba ve

¹ Bonso Matt. 10, 1.

² Ikele.

³ Ndinga ya Nzambi na kimbangi.

nde nge katula bo na insi—ntoto, kansi nde nge kukeba bo na mbi¹. 16 Bo ikele ya insi—ntoto ve, bonso mono ikele ya insi—ntoto ve. 17 Santisa bo na nzila ya kieleka ; ndinga na nge ikele kieleka. 18 Bonso nge tindaka mono na insi—ntoto, mono mpi mono tindaka bo na insi—ntoto. 19 Ye mono, mono me kudisantisa mono mosi sambu na bo, na mpila nde bo mpi bo santisama na nzila ya kieleka. 20 Mono ke lomba ve kaka sambu na bo yai, kansi mpi sambu na ba yina ke kwikila na mono na nzila ya ndinga na bo ; 21 na mpila nde bo yonso kuvanda mosi, bonso nge, Tata, nge ikele kati na mono, ye mono kati na nge ; na mpila nde bo mpi kuvanda mosi kati na beto, na mpila nde ya insi—ntoto kukwikila nde nge tindaka mono. 22 Ye nkembo ya nge pesaka mono, mono, pesaka bo yo, na mpila nde bo kuvanda mosi, bonso beto, beto ikele mosi ; 23 mono kati na bo, ye nge kati na mono ; na mpila nde bo lungisama na mosi, ye nde ya insi—ntoto kuzaba nde nge nge tindaka mono, ye nde nge zolaka bo bonso nge zolaka mono. 24 Tata, mono kuzola, sambu na ba yina nge pesaka mono, nde kuna ya mono ikele, bo kuvanda mpi kuna ti mono, na mpila nde bo kumona nkembo na mono, ya nge pesaka mono ; sambu nge zolaka mono na ntwala ya kusalama² ya insi—ntoto. 25 Tata ya masonga ; — ye insi—ntoto kuzabaka nge ve, kansi mono, mono zabaka nge ; ye ba yai bo zabaka nde nge tindaka mono. 26 Ye mono zabikisaka bo zina na nge, ye mono ta zabikisaka bo yo, na mpila nde zola yina ya nge zolaka mono kuvanda kati na bo, ye mono kati na bo.

18 Ya yandi tubaka mambu yai, Yezu kwendaka ti ba longoki na yandi na simu ya masa ya fioti ya Keledoni, kuna vandaka ti kilanga, yandi kotaka kuna yandi ti ba longoki na yandi. 2 Ye Yudasi mpi, yina vandaka kuyekula yandi, zabaka kifulu ; sambu Yezu vandaka vukanaka mbala mingi pana ti ba longoki na yandi. 3 Yudasi mpi, ya yandi bakaka kibuka [ya binwani], ye ba nsadi, ya ba mbuta ya ba nganga—Nzambi tindaka, ti ba Falize, kukwisa pana, ti ba mwinda ye ba mwinda ya mafuta ti binwaninu. 4 Yezu mpi, na kuzabaka mambu fetele yina ke kumina yandi, pusanaka ye kutubaka na bo : Beno ke sosa nani? 5 Bo vutudilaka yandi : Yezu Munazaleti. Yezu kutuba na bo : Ikele mono. Ye Yudasi yina vandaka kuyekula yandi vandaka pana ti bo. 6 Ntangu mpi yandi tubaka na bo : Ikele mono, bo vutukaka na nima, ye bo bwaka na ntoto. 7 Yandi kuyula bo diaka : Beno ke sosa nani? Ye bo tubaka : Yezu Munazaleti. 8 Yezu vutulaka : Mono tubilaka beno nde ikele mono ; kana mpi beno ke sosa mono, beno yambula ba yai kukwenda, 9 — na mpila nde yo lungisama ndinga ya yandi tubaka : Na ba yina ya nge pesaka mono, mono vidisaka ata mosi ve. 10 Simoni Petelo mpi, ya yandi vandaka na mwa—mbele ya nda, basisaka yo ye bulaka nsadi ya mbuta—nganga ye zengaka yandi dikutu ya ndambu ya kibakala ; ye zina ya nsadi vandaka Malukus. 11 Yezu mpi tubaka na Petelo : Vutula mwa—mbele ya nda na kibumbidi na yo : Mbungu ya Tata pesaka mono, mono ta kunwa yo ve?

12 Kibuka [ya binwani] mpi, ti mfumu na bo, ye ba nsadi ya ba Yuda, kangaka Yezu ye bo kangisa yandi ba nsinga, ye bo nataka yandi ntete—ntete na Ana ; sambu yandi vandaka bukilo ya Kayifa, yina vandaka mbuta—nganga mvula yina. 14 Kayifa vandaka yina ya pesaka ndongisila na ba

¹ To : Na muntu ya mbi.

² Tala lukaya na Loma 15, 20.

Yuda, Yo luta mbote muntu mosi kufwa sambu na bantu. 15 Simoni Petelo vandaka kulanda Yezu, ye longoki ya nkaka [mpi] ; ye longoki yina zabanaka na mbuta—nganga, ye yandi kotaka ti Yezu na nzo¹ ya mbuta —nganga ; 16 kansi Petelo vandaka ya kutelema na nganda na kielo. Longoki yina ya nkaka mpi, yina zabanaka na mbuta—nganga, basikaka, ye tubaka na nkengidi ya kielo ya nketo, ye kotisaka Petelo. 17 Nsadi yina ya nketo vandaka nkengidi kutuba mpi na Petelo : Ye nge, keti nge ikele ve mosi ya ba longoki ya muntu yai? Yandi kutuba : Mono ikele yo ve. 18 Ba mpika ye ba nsadi, ya bo pedisaka tiya ya makala, vandaka pana, sambu madidi vandaka, ye bo vandaka kuyotila tiya ; ye Petelo vandaka ti bo, na kuvandaka pana ye na kuyotilaka tiya. 19 Mbuta —nganga mpi yulaka Yezu na yina me kutala ba longoki na yandi ye na yina me kutala malongi na yandi. 20 Yezu vutulaka na yandi : Mono, mono tubaka pwelele na insi—ntoto; mono longaka ntangu yonso kati ya sinagoga, ye na kati ya tempelo kuna ba Yuda yonso ke vukanaka, ye mono tubaka kima mosi ve na kinsweki. 21 Sambu na inki nge ke yula mono? Yula na yina ya mono tubilaka bo ba yina kuwaka mono ; tala, bo kuzaba, bo, yina ya mono tubaka. 22 Bonso yandi vandaka kutuba mambu yai, mosi ya ba nsadi yina vandaka pana bulaka Yezu mbata na kutubaka : Nge ke vutula mutindu yina na mbuta—nganga? 23 Yezu vutulaka na yandi : Kana mono me tuba mbi, ta kimbangi ya mbi ; kansi kana mono me kutuba mbote, sambu na inki nge ke bula mono? 24 Ana mpi tindaka² yandi ya kukanga ba nsinga na Kaifa, mbuta—nganga.

25 Ye Simoni Petelo vandaka pana, ye vandaka kuyotila tiya ; Bo tubilaka yandi mpi : ye nge, nge ikele ve mosi ya ba longoki na yandi? Yandi buyaka yo, ye tubaka : Mono ikele yo ve. 26 Mosi kati na kati ya ba mpika ya mbuta—nganga, mpangi ya yina ya Petelo zengaka dikutu, kutuba : Mono monaka nge ve, mono, na kilanga ti yandi? 27 Petelo buyaka diaka ; ye na nswalu nsusu dilaka.

28 Bo nataka mpi Yezu katuka nzo ya Kayifa ti na nzo ya lusambisu (kansi yo vandaka na suka) ; ye bo mosi, bo kotaka ve nzo ya lusambisu, na mpila nde bo kukuma mvindu ve ; kansi nde bo lenda kudia Paki. 29 Pilatu mpi basikaka na bo, ye kutubaka : Na inki diambu beno ke kufunda muntu yai? 30 Bo kuvutulaka mvutu ye tubaka na yandi : Kana muntu yai vandaka nsadi mbi ve, beto zolaka kukaba yandi na nge ve sambu na kusambisa yandi. 31 Pilatu mpi kutubilaka bo : Beno baka yandi, beno, ye beno sambisa yandi na mpila ya nsiku. Ba Yuda mpi tubaka na yandi : Beto ikele na nswa ya kufwa muntu ve; 32 na mpila nde yo lungisama ndinga yina Yezu tubaka, na kusongaka inki lufwa yandi fetele kufwa. 33 Pilatu mpi kotaka diaka na nzo ya lusambisu, ye bingaka Yezu, ye tubaka na yandi : Nge, nge ikele ntotila ya ba Yuda? 34 Yezu vutulaka na yandi : Nge ke tuba yai na nge mosi, to ba nkaka tubilaka nge yo sambu na mono? 35 Pilatu vutulaka : Mono ikele mu Yuda, mono? Dikanda na nge ye ba mbuta ya ba nganga—Nzambi me kukaba nge na mono ; inki nge salaka? 36 Yezu kuvutulaka : Kimfumu na mono ikele ya insi—ntoto yai ve. Kana kimfumu na mono vandaka ya insi—ntoto yai, ba nsadi na mono zolaka kunwana, na

¹ Na lupangu.

² Na mpila ya bantu ya nkaka : Tindaka.

mpila nde mono kukabama ve na ba Yuda ; kansi ntangu yai kimfumu na mono ikele ya awa ve. 37 Pilatu mpi tubaka na yandi : Nge ikele mpi ntotila? Yezu vutulaka : Nge me tuba yo nde mono ikele ntotila. Mono, mono butukaka sambu na yai, ye ikele sambu na yai nde mono kwisaka na insi—ntoto, na mpila nde mono kuta kimbangi sambu na kieleka. Konso yina ikele ya kieleka, ke kuwa mungungu na mono. 38 Pilatu kutuba na yandi : Kieleka ikele inki? Ye ya yandi tubaka yina, yandi basikaka diaka na ba Yuda ; ye kutuba bo : Mono, mono ke mona ve kima ya kuzenga nkatu kati na yandi ; 39 Kansi beno ikele na kikalulu, nde mono kubikisila beno muntu mosi na Paki : Keti beno kuzola nde mono kubikisila beno ntotila ya ba Yuda? 40 Bo bokaka diaka mpi bo yonso, na kutubaka : Yandi yai ve, kansi Balaba. Kansi ve Balaba vandaka kimpumbulu.

19 Ibuna mpi Pilatu bakaka Yezu ye kubudisaka yandi fimbu. 2 Ye ba binwani, ya bo tungaka mpu ya ba nsende, bo tulaka yo na ntu na yandi, ye bo kulwatisa yandi lele ya mbwaki, 3 ye bo kwisaka na yandi ye tubaka : Mbote ntotila ya ba Yuda! Ye bo vandaka kubula yandi ba mbata : 4 Ye Pilatu basikaka diaka ye kutuba na bo : Tala, mono me natila beno yandi na nganda, na mpila nde beno zaba nde mono ke mona ata kima ya kuzengila yandi nkanu ve. 5 Yezu mpi basikaka na nganda, ya kulwata mpu ya ba nsende ye lele ya mbwaki, ye bo kwisaka na yandi ye tubaka : Ye yandi kutuba na bo : Tala muntu! 6 Ntangu mpi ba mbuta ya ba nganga—Nzambi ye ba nsadi monaka yandi, bo bokaka, na kutubaka : Koma, koma yandi! Pilatu kutuba na bo : Beno baka yandi ye beno koma yandi ; sambu mono, mono ke mona ve kima ya kuzengila nkanu kati na yandi. 7 Ba Yuda vutulaka na yandi : Beto ikele na nsiku, ye na mpila ya nsiku na beto yandi fetele kufwa, sambu yandi me kudikumisaka Mwana ya Nzambi.

8 Ntangu mpi Pilatu kuwaka ndinga yina, yandi waka diaka boma ya kuluta, 9 ye yandi kotaka diaka na nzo ya lusambisu, ye kutuba na Yezu : Nge ikele ya wapi? Ye Yezu vutulaka na yandi mvutu ve. 10 Pilatu kutuba mpi na yandi : Nge ke tuba na mono ve? Nge zaba ve nde mono ikele na kiyeka ya kubika nge, ye nde mono ikele na kiyeka ya kukoma nge? 11 Yezu kuvutulaka : Nge zolaka kuvanda na kiyeka mosi ve na mono, kana yo pesamilaka nge ve katuka na zulu ; yo yina yina kabaka mono na nge ikele na disumu ya kuluta. 12 Tuka ntangu yina Pilatu vandaka kusosa kubika yandi ; kansi ba Yuda bokaka, na kutubaka : Kana nge kubika yandi yai, nge ikele nduku ya Kayisali ve ; yina yonso ke kudikumisa ntotila, ke kutedimina ya Kayisali. 13 Pilatu mpi, ya yandi kuwaka ba ndinga yai, nataka Yezu na nganda, ye vandaka na kisika ya kusambisa, na kisika ya bo ke bingaka kibansala ya matadi na kihebeleo Gabata ; 14 (yo vandaka kilumbu ya kuyidika Paki, yo vandaka kiteso ya ntangu ya sambanu ;) ye yandi kutuba na ba Yuda : Tala ntotila na beno! 15 Kansi bo bokaka : Katula, katula! Koma yandi! Pilatu kutuba na bo : Mono koma ntotila na beno? Ba mbuta ya ba nganga—Nzambi kuvutula : Beto ikele na ntotila ya nkaka ve kaka Kayisali. 16 Ibuna mpi yandi kabaka yandi na bo sambu na kukomama; ye bo bakaka Yezu ye bo nataka yandi.

17 Ye yandi basikaka na kunataka kulunsi na yandi, [ye kwendaka] na kisika ya bo ke binga [kisika] ya mukwa ya ntu, ya bo ke binga na kihebeleo Gologota, 18 kuna bo komaka yandi, ye zole ya nkaka ti yandi,

mosi na konso lweka, ye Yezu na kati—kati. 19 Ye Pilatu mpi salaka mwa dibaya, ye kutula yo na kulunsi ; ya bo sonikaka : Yezu Munazaleti, ntotila ya ba Yuda. 20 Mingi yaba Yuda tangaka nsonokono yai, sambu kisika Yezu komamaka vandaka mfinama ya mbanza ; ye bo sonikaka na kihebeleo, na Kigeleki ti na Kilatini. 21 Ba mbuta ya ba nganga—Nzambi ya ba Yuda mpi tubaka na Pilatu : Kusonika ve : Ntotila ya ba Yuda ; kansi nde yandi tubaka : Mono ikele ntotila ya ba Yuda. 22 Pilatu vutulaka : Yina ya mono sonikaka, mono me sonika yo. 23 Binwani mpi, ntangu bo komaka Yezu, bakaka bilele na yandi ye bo kabisaka yo na ndambu iya, ndambu mosi na konso kinwani. [Bo bakaka] mpi kinkutu. Kinkutu vandaka bo me kutunga yo ve, yo vandaka lele mosi kaka yantika na zulu [tii na nsi]. 24 Bo tubaka kati : Beto pasula yo ve , kansi beto budila yo zeke, yo ta kuvanda ya nani, — na mpila nde masonama kulungisama, yina ke kutuba : « Bo kabisaka kati na bo bilele na mono, ye bo bulaka zeke na mvwela na mono»(A). Binwani mpi salaka mambu yina.

25 Mfinama na kulunsi ya Yezu, telamaka mama na yandi, ye mpangi ya nketo ya mama na yandi, Malia, [nketo] ya Klopa, ye Malia ya Magadala. 26 Yezu mpi na kumona mama na yandi, ye longoki ya yandi vandaka kuzola mingi na kutelamaka pana, kutuba na mama na yandi : nketo, tala mwana na nge. 27 Na nima yandi kutuba na longoki : Tala mama na nge. Tuka ntangu yina, longoki kubakaka yandi na nzo na yandi. 28 Na nima ya yina Yezu, zabaka nde mambu yonso vandaka ya kulunga, ye kutuba, na mpila nde masonama kulungisama : Mono ikele na kiwina. 29 Kuvandaka pana dibungu mosi ya kufuluka na vinu ya ngani. Ye bo fulusaka musaka—saka¹ na vinu ya ngani, ye, bo tulaka yo na zulu isopi, ye bo tombulaka yo na munoko na yandi. 30 Ntangu mpi Yezu mekaka vinu yina ya ngani, yandi tubaka : Yo me lungisama. Ye ya yandi niekisaka ntu, yandi kuvutula mpeve na yandi.

31 Ba Yuda mpi, na mpila nde ba nitu kuzinga ve na kulunsi na kilumbu ya sabata, sambu yo vandaka kilumbu ya kuyidika [paki] (sambu kilumbu ya sabata yina vandaka nene), lombaka na Pilatu nde bo kutolula bo makulu, ye kukatula bo. 32 Binwani mpi kwisaka ye kutolula makulu ya yina ya ntete, ye ya yina komamaka ti yandi. 33 Kansi ya bo kwisaka na Yezu, bonso bo monaka nde yandi vandaka ya kufwa, bo tolulaka yandi makulu ve ; 34 kansi mosi ya ba binwani tobulaka yandi mupanzi na dionga ; ye nswalu basikaka menga ti masa. 35 Ye yina monaka yo ke kuta kimbangi ; ye kimbangi na yandi ikele ya kieleka ; ye yandi ke zaba nde yandi ke tuba kieleka, na mpila nde beno mpi beno kwikila. 36 Sambu mambu yai kumaka na mpila nde masonama kulungisama : « Ata mukwa na yandi mosi ve ta bukana» (A). 37 Ye diaka masonama ya nkaka ke kutuba : « Bo ta kutala yina ya bo tobulaka» (B).

38 Kansi, na nima ya mambu yai, Yozefo ya Alimatea, yina vandaka longoki ya Yezu, kansi na kinsweki sambu na boma ya ba Yuda, lombaka na Pilatu na kukatula nitu ya Yezu ; ye Pilatu pesilaka yo nswa. Yandi kwisaka mpi ye kukatula nitu ya Yezu. 39 Ye Nikodeme mpi, yina na luyantiku kwendaka na mpimpa na Yezu, kwisaka, na kunataka mile ti aloesi ya kuvukisa, kiteso nkama. 40 Bo bakaka mpi nitu ya Yezu, ye bo kangaka yo

¹ Eponge.

na bilele, ti mananasi, bonso ba Yuda vandaka na kikalulu ya kuzika. 41 Yo vandaka, na kisika yandi komamaka, kilanga, ye na kati ya kilanga maziamu ya mpa, ya bo me tulaka ata muntu ve. 42 Bo tulaka mpi Yezu pana, kikuma ya kuyidika [paki] ya ba Yuda, sambu maziamu vandaka mfinama.

20 Ye na kilumbu ya ntete ya mposo, Malia ya Magadala kwisaka na suka na maziamu, bonso yo vandaka ntete mpipa; ye yandi kumona ditadi ya katuka na maziamu. 2 Yandi kubaka ntinu mpi, ye kukwisa na Simoni Petelo ye na longoki yina ya nkaka ya Yezu vandaka kuzola, ye yandi kutuba na bo : bo me katula Mfumu na maziamu, ye beto zaba ve wapi bo me tula yandi. 3 Petelo mpi basikaka, ye longoki yina ya nkaka, ye bo kwendaka na maziamu. 4 Ye bo bakaka ntinu bo zole na kimvuka; ye longoki yina ya nkaka bakaka ntinu na ntwala nswalu kuluta Petelo, ye kumaka ya ntete na maziamu; ye ya yandi niekaka, 5 yandi kumona bilele na ntoto; kansi yandi kotaka ve. 6 Simoni Petelo mpi, yina vandaka kulanda yandi, kukuma; ye yandi kotaka na maziamu; ye yandi kumona bilele na ntoto, 7 ye lele yina ya bo kangaka yandi na ntu, yina vandaka ve ti bilele [yina ya nkaka], kansi ya kukangisa na kisika ya nkaka na kingenga. 8 Ibuna longoki yina ya nkaka mpi, yina kumaka ya ntete na maziamu, kotaka, ye yandi monaka, ye kwikilaka; 9 sambu bo zabaka ntete ve masonama, nde yandi fetele kufutumuka kati na ba fwa. 10 Ba longoki vutukaka mpi na ba nzo na bo.

11 Kansi Malia telamaka mfinama ya maziamu, na nganda, ye vandaka kudila. Bonso yandi vandaka kudila mpi, yandi niekaka na maziamu; 12 ye yandi kumona ba wanzio zole me lwata bilele ya mpembe, ya kuvanda, mosi na ntu ye mosi na makulu, na kisika yina ya bo tululaka Yezu. 13 Ye bo kutuba na yandi : Nketo, sambu na inki nge ke dila? Yandi kutuba na bo : Sambu bo me katula Mfumu na mono, ye mono kuzaba ve na wapi bo me tula yandi. 14 Ya yandi tubaka yina, yandi balukaka na nima, ye yandi kumona Yezu yina vandaka kuna; ye yandi zabaka ve nde yo vandaka Yezu. 15 Yezu kutuba na yandi : Nketo, sambu na inki nge ke dila? Nge ke sosa nani? Yandi, na kubanzaka nde yo vandaka nsadi bilanga, kutuba na yandi : Mfumu¹, kana nge muntu me kunata yandi, tuba na mono na wapi nge me tula yandi, ye mono ta kukatula yandi. 16 Yezu kutuba na yandi : Malia! Yandi, ya yandi balukaka, kutuba na yandi na ndinga ya kihebeleo : Labuni (disongidila, Longi²)! 17 Yezu kutuba na yandi : Kusimba mono ve, sambu mono me tombuka ntete ve na Tata na mono; kansi kwenda na ba mpangi na mono, ye tuba bo : Mono ke tombuka na Tata na mono ye Tata na beno, ye na Nzambi na mono ye Nzambi na beno. 18 Malia ya Magadala kukwisa kutuba na ba longoki nde yandi me monaka Mfumu, ye nde yandi tubaka na yandi mambu yai.

19 Nkokila mpi ya yo [kubwaka], kilumbu yina, ya nete ya mposo, ye ba kielo [ya kisika] kuna ba longoki vandaka, na boma ya Yuda, vandaka ya kukanga, Yezu kwisaka ye telamaka na kati—kati na bo. Ye kutuba na bo : Ngemba kuvanda na beno! 20 Ye ya yandi tubaka yina, yandi songaka bo maboko na yandi ye mpanzi na yandi. Ba longoki waka kiese mpi ntangu bo

¹ Tala lukaya 4, 11.

² Longi yina ke kulonga.

monaka Mfumu. 21 Yezu mpi tubaka na bo diaka : Ngemba kuvanda na beno! Bonso Tata tindaka mono, mono mpi ke kutinda beno. 22 Ye ya yandi tubaka mambu yina, yandi fulaka mupepe kati na bo, ye kutuba na bo : Beno yamba Mpeve Santu. 23 Na yina yonso beno ta lolula masumu, yo ta lolulama ; [ye] na yina yonso beno kutanga yo, yo ta kukangama.

24 Toma, mosi na ba kumi na zole ya ke bingamaka Didimo, kuvandaka ti bo ve ntangu Yezu kwisaka. 25 Ba longoki ya nkaka kutuba na yandi : Beto monaka Mfumu. Kansi yandi kutuba na bo : Kana mono kumona ve na maboko na yandi kidimbu ya ba nsoso, ye nde mono kutula ve musapi na mono na kidimbu ya ba nsoso ye nde mono kutula diboko na mono na mpanzi na yandi ve, mono ta kwikila ata fioti ve. 26 Ye bilumbu nana na nima, ba longoki na yandi vandaka diaka na kati ya nzo, ye Toma ti bo. Yezu kukwisa, bielo ya kukanga ; ye yandi telamaka na kati—kati na bo ye tubaka : Ngemba kuvanda na beno! 27 Na nima yandi kutuba na Toma : Pusa musapi na nge awa, ye tala maboko na mono ; pusa mpi diboko na nge, ye tula yo na mpanzi na mono ; ye kuvanda ve kukonda lukwikilu, nkwikidi. 28 Toma vutulaka ye tubaka na yandi : Mfumu na mono ye Nzambi na mono! 29 Yezu kutuba na yandi : Sambu nge me mona mono, nge me kwikila ; kiese na ba yina monaka ve ye bo me kwikila.

30 Yezu mpi kusalaka na meso ya ba longoki na yandi bidimbu ya kuyituka mingi , yina sonamaka ve na mukanda yai. 31 Kansi mambu yai me sonama na mpila nde beno kwikila nde Yezu ikele Klistu, Mwana ya Nzambi, ye na kukwikila beno kuvanda na luzingu na zina na yandi.

21 Na nima ya mambu yai, Yezu kudimonisaka diaka na ba longoki na mfinama ya nzadi mungwa ya Tibeliyasi ; 2 ye yandi kudimonisaka mutindu yai : Simoni Petelo, ye Toma, ya ke bingamaka Didimo, ye Natanaele ya Kana na ya Galilea, ye [bana] ya Zebedeo, ye zole ya nkaka ya ba longoki na yandi vandaka kimvuka. 3 Simoni Petelo kutuba na bo : Mono me kwenda kuloba. Bo kutuba na yandi : Beto ke kwenda mpi ti nge. Bo basikaka, ye mataka na bwatu : Ye na mpipa yina bo bakaka ata kima ve. 4 Ye suka yantikaka na kwisa, Yezu telamaka na simu, kansi ba longoki zabaka ve nde yo vandaka Yezu. 5 Yezu mpi kutuba na bo : Bana, beno ikele na kima ya kudia? Bo kuvutudila yandi : Ve. 6 Ye yandi tubaka na bo : Beno losa bukondi na ndambu ya diboko ya kibakala ya bwatu, ye beno ta kubaka. Bo losaka yo mpi, ye bo lendaka kubenda yo ve, sambu ba mbisi vandaka mingi. 7 Longoki yina mpi Yezu vandaka kuzola mingi, kutuba na Petelo : Ikele Mfumu. Simoni Petelo mpi, ya yandi kuwaka nde yo vandaka Mfumu, lwataka lele na yandi ya zulu, sambu yandi vandaka kinkonga, ye yandi kudilosaka na nzadi mungwa. 8 Ye ba longoki ya nkaka kwisaka na bwatu ya fioti (sambu bo vandaka ntama ve ti ntoto, kansi kiteso ya mfwoko¹ nkama zole), bo vandaka kubenda bukondi ya ba mbisi. 9 Ntangu bo kulumukaka na ntoto mpi, bo kumona pana makala, ye mbisi bo me tula na zulu na yo, ye dimpa. 10 Yezu kutuba na bo : Beno nata ndambu ya mbisi ya beno me katuka kukanga. 11 Simoni Petelo mataka, ye bendaka bukondi na ntoto, ya kifuluka na nkama mosi makumi tanu na tatu ya ba mbisi ya nene ; ata yo vandaka mingi, bukondi pasukaka ve. 12 Yezu kutuba na bo : Beno kwisa,

¹ Tala lukaya Luka 12, 25.

beno dia. Ye mosi ve ya ba longoki na yandi mekaka kuyula yandi : Nge ikele nani? Na kuzabaka nde yo vandaka Mfumu. 13 Yezu kukwisa ye kubaka dimpa, ye kupesa bo yo, ye kiteso mosi mbisi. 14 Kuvandaka mbala ya tatu ya Yezu kudimonisaka na ba longoki, na nima ya kufutumuka na yandi kati na ba fwa.

15 Ntangu ya bo kudiaka kudia, Yezu kutuba na Simoni Petelo : Simoni, [mwana] ya Yonasi, nge ke zola mono kuluta ba yai? Yandi kutuba na yandi : E, Mfumu, nge zaba nde mono ke zolaka nge. Yezu kutuba na yandi : Keba bana ya mameme na mono. 16 Yezu kutuba na yandi diaka mbala ya zole : Simoni, [mwana] ya Yonasi, nge ke zolaka mono? Yandi kutuba na yandi : E, Mfumu, nge zaba nde mono ke zolaka . Yandi kutuba na yandi : Vanda ngungudi ya mameme na mono. 17 Yandi kutuba yandi sambu na mbala ya tatu : Simoni, [mwana] ya Yonasi, nge zola mono? Petelo waka kiadi na yina yandi tubaka na yandi sambu na mbala ya tatu : Nge ke zola mono? Ye yandi kutuba na yandi : Mfumu, nge kuzaba mambu yonso, nge zaba nde mono ke zola nge. Yezu kutuba na yandi : keba mameme na mono. 18 Ya kieleka, ya kieleka, mono ke tuba na nge : Ntangu nge vandaka ngunza, nge vandaka kudikanga mukaba, ye nge vandaka kwenda wapi nge vandaka zola ; kansi ntangu nge ta kukuma mununu, nge ta kutandula maboko, ye ya nkaka ta kukanga nge mukaba, ye ta kunata nge na wapi ya nge ta kuzola ve. 19 Yandi tubaka yina na kusonga inki lufwa yandi zolaka kembisa Nzambi. Ye ntangu yandi tubaka yina, yandi kutuba na yandi : Landa mono. 20 Petelo, na kubalukaka, monaka ke landa longoki yina ya Yezu vandaka kuzola, yina mpi, na ntangu ya madia, yekamaka na ntulu na yandi, ye kutubaka : Mfumu, nani ikele yina ta kuyekula nge? 21 Petelo, na kumonaka yandi, kutuba na Yezu : Mfumu, ibuna yai, —inki [ta kumina yandi]? Yezu kutuba na yandi : 22 Kana mono kuzola nde yandi kuzinga tii kuna mono ta kwisa, yo ikele mambu na nge? Nge, landa mono. 23 Ndinga yai mpi mwanganaka kati na ba mpangi, nde longoki yina ta kufwa ve. Ye Yezu kutubaka na yandi ve nde yandi ta fwa ve, kansi : Kana mono kuzola yandi kuzinga tii kuna mono ta kwisa, yo ikele mambu na nge ?

24 Ikele longoki yina ke kuta kimbangi ya mambu yai, ye yina sonikaka mambu yai, ye beto zaba nde kimbangi na yandi ikele ya kieleka. 25 Ye ikele mpi na mambu mingi ya nkaka ya Yezu salaka, yina, kana yo sonamaka mosi na mosi, mono banza ve nde ata insi—ntoto lenda kukuka na mikanda ya bo lenda sonika.